

Tematiskās informācijas lapa

Kritēriji un mehānismi par starptautiskās
aizsardzības pieteikuma izskatīšanu
atbildīgās dalībvalsts noteikšanai

Priekšvārds

Pamatojoties uz EKL 63. pantu, tika pieņemta Padomes Regula (EK) Nr. 343/2003 (2003. gada 18. februāris), ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts pilsoņa patvēruma pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm (OV 2003, L 50, 1. lpp.; turpmāk tekstā – “Dublinas II regula”); regula stājās spēkā 2003. gada 17. martā. Šajā regulā grozījumi tika izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 604/2013 (2013. gada 26. jūnijs), ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm (OV 2013, L 180, 31. lpp.; turpmāk tekstā – “Dublinas III regula”); šī regula tika pieņemta, pamatojoties uz LESD 78. panta 2. punkta e) apakšpunktu. Dublinas III regula stājās spēkā 2013. gada 19. jūlijā un ir piemērojama starptautiskās aizsardzības pieteikumiem, kas iesniegti kopš 2014. gada 1. janvāra.

Šo dokumentu pamatā esošais princips ir tāds, ka ikviens patvēruma vai starptautiskās aizsardzības pieteikums, ko dalībvalsts teritorijā, tostarp pie robežas vai tranzīta zonā, iesniedzis kāds trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks, ir jāizskata vienai dalībvalstij. Šīs regulas definē kritērijus, ar kādiem nosaka dalībvalsti, kura atbildīga par pieteikuma izskatīšanu, un šīs noteikšanas procedūru.

Par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanas kritēriji hierarhiskā kārtībā ir izklāstīti Dublinas III regulas ¹ III nodaļā; tie dod iespēju dalībvalstij, kurā ir iesniegts starptautiskās aizsardzības pieteikums, noskaidrot, kurai dalībvalstij galu galā šis pieteikums būs jāizskata.

Minētie kritēriji ir izklāstīti III nodaļā šādā kārtībā:

- nepilngadīgā bez pavadības labākās intereses ²;
- ģimenes locekļa, kas ir vai nu starptautiskās aizsardzības saņēmējs ³, vai pieteikuma iesniedzējs ⁴, atrašanās dalībvalsts teritorijā;
- ģimenes saišu saglabāšana ⁵;
- uzturēšanās atļauju vai vīzu izdošana ⁶;
- nelikumīga ieceļošana un/vai uzturēšanās ⁷;
- ieceļošana vīzu atcelšanas gadījumā ⁸;

¹ It īpaši šīs regulas 8.–15. pantā. Iepriekš tie bija izklāstīti Dublinas II regulas 6.–14. pantā.

² Dublinas III regulas 8. pants un attiecīgi Dublinas II regulas 6. pants.

³ Dublinas III regulas 9. pants un attiecīgi Dublinas II regulas 7. pants.

⁴ Dublinas III regulas 10. pants un attiecīgi Dublinas II regulas 8. pants.

⁵ Dublinas III regulas 11. pants un attiecīgi Dublinas II regulas 14. pants.

⁶ Dublinas III regulas 12. pants un attiecīgi Dublinas II regulas 9. pants.

⁷ Dublinas III regulas 13. pants un attiecīgi Dublinas II regulas 10. pants.

⁸ Dublinas III regulas 14. pants un attiecīgi Dublinas II regulas 11. pants.

Kritēriji un mehānismi par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanai

- pieteikuma iesniegšana starptautiskajā tranzīta zonā ⁹.

Šos kritērijus piemēro, pamatojoties uz stāvokli, kāds bija, pieteikuma iesniedzējam pirmo reizi iesniedzot starptautiskās aizsardzības pieteikumu dalībvalstij ¹⁰.

Ar Dublinas II regulu un Dublinas III regulu tika paredzēti īpaši papildu kritēriji atbildīgās dalībvalsts noteikšanai.

It īpaši, ja, pamatojoties uz šajās regulās uzskaitītajiem kritērijiem, nav iespējams izraudzīties atbildīgo dalībvalsti, tad par pieteikuma izskatīšanu ir atbildīga dalībvalsts, kurai pirmajai iesniegts starptautiskās aizsardzības pieteikums ¹¹. Turpinot, ja nav iespējams pieteikuma iesniedzēju pārsūtīt uz dalībvalsti, kas izraudzīta par galveno atbildīgo, jo ir pamatots iemesls uzskatīt, ka pastāv tādas sistēmiskas problēmas patvēruma procedūrā un pieteikuma iesniedzēju uzņemšanas apstākļos minētajā dalībvalstī, kuru dēļ pastāv necilvēcīgas un pazemojošas attieksmes risks Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 4. panta izpratnē, dalībvalsts, kas nosaka atbildīgo dalībvalsti, turpina izskatīt III nodaļā izklāstītos kritērijus, lai noteiktu, vai par atbildīgo var tikt izraudzīta cita dalībvalsts. Ja saskaņā ar šo punktu nav iespējama pieteikuma iesniedzēja pārsūtīšana uz nevienu dalībvalsti, kas izraudzīta, balstoties uz III nodaļā izklāstītajiem kritērijiem, vai uz pirmo dalībvalsti, kurā iesniegts pieteikums, dalībvalsts, kas nosaka atbildīgo dalībvalsti, kļūst par atbildīgo dalībvalsti ¹².

Turklāt īpaši noteikumi ir paredzēti gadījumā, ja pieteikuma iesniedzējs ir atkarīgs no palīdzības, ko sniedz viņa ģimenes loceklis, kurš likumīgi uzturas kādā no dalībvalstīm, vai ja kāds pieteikuma iesniedzēja ģimenes loceklis ir atkarīgs no viņa palīdzības ¹³. Visbeidzot diskrecionārā klauzula ¹⁴ dod iespēju ikvienai dalībvalstij izskatīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu, ko tai iesniedzis trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks, pat ja saskaņā ar šajās regulās noteiktajiem kritērijiem šāda izskatīšana nav attiecīgās dalībvalsts pienākums.

⁹ Dublinas III regulas 15. pants un attiecīgi Dublinas II regulas 12. pants.

¹⁰ Dublinas III regulas 7. panta 2. punkts un attiecīgi Dublinas II regulas 5. panta 2. punkts.

¹¹ Dublinas III regulas 3. panta 2. punkta pirmā daļa un attiecīgi Dublinas II regulas 13. pants.

¹² Dublinas III regulas 3. panta 2. punkta otrā un trešā daļa. Dublinas II regulā atbilstošās normas nebija ietvertas. Dublinas III regulas 3. panta 2. punkta otrās un trešās daļas normas tika iekļautas pēc tam, kad bija izstrādāta judikatūra, un konkrētāk – pēc [2011. gada 21. decembra sprieduma \(virspalāta\), N. S. u.c. \(C-411/10 un C-493/10, EU:C:2011:865\)](#).

¹³ Dublinas III regulas 16. pants “Apgādājamie”. Iepriekš – Dublinas II regulas 15. pants, ko parasti dēvē par “humāno klauzulu”.

¹⁴ Dublinas III regulas 17. pants “Diskrecionārās klauzulas”. Iepriekš – Dublinas II regulas 3. panta 2. punkts, ko parasti dēvē par “suverenitātes klauzulu”; par to ir pasludināti vairāki Tiesas nolēmumi (spriedumi, [2011. gada 21. decembris \(virspalāta\), N. S. u.c. \(C-411/10 un C-493/10, EU:C:2011:865\)](#), un [2013. gada 14. novembris \(virspalāta\), Puid \(C-4/11, EU:C:2013:740\)](#)).

Minēto dokumentu saraksts

Padomes **Regula (EK) Nr. 343/2003** (2003. gada 18. februāris), ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts pilsoņa patvēruma pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm (OV 2003, L 50, 1. lpp.)

Eiropas Parlamenta un Padomes **Regula (ES) Nr. 604/2013** (2013. gada 26. jūnijs), ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm (OV 2013, L 180, 31. lpp.)

Komisijas **Regula (EK) Nr. 1560/2003** (2003. gada 2. septembris), ar kuru paredz sīki izstrādātus noteikumus, lai piemērotu Padomes Regulu (EK) Nr. 343/2003, ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts pilsoņa patvēruma pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm (OV 2003, L 222, 3. lpp.)

Eiropas Parlamenta un Padomes **Regula (EK) Nr. 562/2006** (2006. gada 15. marts), ar kuru ievieš Kopienas Kodeksu par noteikumiem, kas reglamentē personu pārvietošanos pār robežām (OV 2006, L 105, 1. lpp.), ar grozījumiem, kuri izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 610/2013 (2013. gada 26. jūnijs) (OV 2013, L 182, 1. lpp.)

Eiropas Parlamenta un Padomes **Direktīva 2013/32/ES** (2013. gada 26. jūnijs) par kopējām procedūrām starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai (OV 2013, L 180, 60. lpp.)

Eiropas Parlamenta un Padomes **Direktīva 2013/33/ES** (2013. gada 26. jūnijs), ar ko nosaka standartus starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšanai (OV 2013, L 180, 96. lpp.)

Padomes **Direktīva 2001/55/EK** (2001. gada 20. jūlijs) par obligātajiem standartiem, lai pārvietoto personu masveida pieplūduma gadījumā sniegtu tām pagaidu aizsardzību, un par pasākumiem, lai līdzsvarotu dalībvalstu pūliņus, uzņemot šādas personas un uzņemoties ar to saistītās sekas (OV 2001, L 212, 12. lpp.)

Satura rādītājs

PRIEKŠVārds	3
Minēto dokumentu saraksts	5
I. Atbildīgās dalībvalsts noteikšana	7
1. Atbildīgās dalībvalsts noteikšanas kritēriji	7
1.1. Nepilngadīgā labākās intereses	7
1.2. Ģimenes saites	8
1.2.1. Ģimenes locekļa, starptautiskās aizsardzības saņēmēja, klātbūtne	8
1.2.2. Atkarības saikne	11
1.3. Ieceļošana teritorijā	12
2. Atkāpes no atbildīgās dalībvalsts noteikšanas kritērijiem	14
2.1. Hartas 4. panta pārkāpuma risks	14
2.2. Attiecīgās dalībvalsts diskrecionārā klauzula	22
3. Tieša lēmuma neesamība par atbildīgās dalībvalsts noteikšanu	26
4. Pārcelšana – Mehānisms pagaidu atkāpei no Dublinas mehānisma	27
II. Pārsūtīšanas uz atbildīgo dalībvalsti procedūra	32
1. Atpakaļuzņemšana gadījumā, kad notikusi nelikumīga atgriešanās dalībvalstī, kas veikusi pārsūtīšanu	32
2. Iepriekšējs pārsūtīšanas lēmums	33
3. Pārsūtīšanas termiņš	34
III. Pārsūtīšanas lēmuma pārbaudes tiesā apjoms	37
1. Ierobežota pārbaude tiesā – Dublinas II regula	37
2. Paplašināta pārbaude tiesā – Dublinas III regula	38
2.1. Tehnisko noteikumu neievērošana	39
2.2. Termiņu neievērošana	42
2.3. Pārsūtīšanas lēmuma pārbaude atpakaļuzņemšanas gadījumā	46
2.4. Lēmuma par nepilngadīgā bez pavadības uzņemšanu pārbaude	49
2.5. Iespēja atsaukties uz apstākļiem, kas radušies pēc pārsūtīšanas lēmuma pieņemšanas	51

I. Atbildīgās dalībvalsts noteikšana

1. Atbildīgās dalībvalsts noteikšanas kritēriji

1.1. Nepilngadīgā labākās intereses

Spriedums, 2013. gada 6. jūnijs (ceturtā palāta), MA u.c. (C-648/11, [EU:C:2013:367](#))

Regula (EK) Nr. 343/2003 – Atbildīgās dalībvalsts noteikšana – Nepilngadīgais bez pavadības – Patvēruma pieteikumi, kas secīgi iesniegti divās dalībvalstīs – Fakts, ka nepilngadīgajam nav ģimenes locekļu dalībvalsts teritorijā – Regulas Nr. 343/2003 6. panta otrā daļa – Nepilngadīgā pārvietošana uz dalībvalsti, kurā tas ir iesniedzis savu pirmo pieteikumu – Saderība – Bērna interešu prioritāte – Hartas 24. panta 2. punkts

Divi nepilngadīgi Eritrejas valstspiederīgie (MA un BT) un viens nepilngadīgs Irākas valstspiederīgais (DA) lūdza patvērumu Apvienotajā Karalistē. Nevienš viņu ģimenes loceklis likumīgi neuzturējās kādā citā Savienības dalībvalstī. Lielbritānijas iestādes konstatēja, ka tie jau bija iesnieguši patvēruma pieteikumus citās dalībvalstīs, proti, Itālijā (MA un BT) un Nīderlandē (DA). Tādējādi tika nolemts nepilngadīgos pārsūtīt uz šīm dalībvalstīm, jo tās tika uzskatītas par dalībvalstīm, kas atbildīgas par viņu patvēruma pieteikumu izskatīšanu.

Dublinas II regulā ir paredzēts, ka tad, ja patvēruma meklētājs ir nepilngadīgais bez pavadības, par pieteikuma izskatīšanu atbildīgā dalībvalsts ir tā, kurā likumīgi uzturas kāds viņa ģimenes loceklis, ar nosacījumu, ka tas ir nepilngadīgā interesēs. Ja nepilngadīgajam nav ģimenes locekļa, par pieteikuma izskatīšanu atbildīga ir tā dalībvalsts, kurā nepilngadīgais ir iesniedzis patvēruma pieteikumu, tomēr šajā regulā nav precizēts, vai runa ir par pirmo pieteikumu, ko nepilngadīgais ir iesniedzis kādā dalībvalstī, vai par pieteikumu, kuru tas iesniedzis kā pēdējo citā dalībvalstī.

Šajā ziņā Tiesa atzina, ka tad, ja nepilngadīgais bez pavadības, kuram nav ģimenes locekļu, kas likumīgi atrastos Eiropas Savienības teritorijā, ir iesniedzis patvēruma pieteikumus vairāk nekā vienā dalībvalstī, par dalībvalsti, kas atbildīga par izskatīšanu, nosaka to dalībvalsti, kurā šis nepilngadīgais atrodas pēc tam, kad viņš tajā ir iesniedzis patvēruma pieteikumu. Šis secinājums izriet no regulas konteksta un mērķa – garantēt patvēruma meklētāja bēgļa statusa noteikšanas procedūru faktisku pieejamību, vienlaikus pievēršot īpašu uzmanību nepilngadīgajiem bez pavadības. Līdz ar to, ņemot vērā, ka nepilngadīgie bez pavadības ir īpaši neaizsargātu personu kategorija, ir svarīgi, lai atbildīgās dalībvalsts noteikšanas procedūra netiktu pagarināta vairāk, nekā tas ir absolūti nepieciešams, kas principā nozīmē, ka nepilngadīgie bez pavadības nebūtu jāpārsūta uz citu dalībvalsti.

Šos apsvērumus apstiprina prasība ievērot pamattiesības, tostarp prasība nodrošināt, lai visās darbībās, kas attiecas uz bērniem, – neatkarīgi no tā, vai tās veic valsts iestādes vai

Kritēriji un mehānismi par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanai

privātas iestādes, – pirmkārt ņem vērā bērna labākās intereses¹⁵. Tāpēc nepilngadīgo bez pavadības interesēs ir svarīgi, lai atbildīgās dalībvalsts noteikšanas procedūra netiktu lieki pagarināta un lai viņiem tiktu nodrošināta bēgļa statusa noteikšanas procedūru ātra pieejamība.

Tiesa precizēja, ka šāda interpretācija nenozīmē, ka nepilngadīgais bez pavadības, kura patvēruma pieteikums pirmajā dalībvalstī ir pēc būtības noraidīts, pēc tam varētu likt patvēruma pieteikumu izskatīt citai dalībvalstij. Dalībvalstīm nav jāizvērtē, vai pieteikuma iesniedzējs ir bēglis, ja pieteikums tiek uzskatīts par nepieņemamu tāpēc, ka patvēruma meklētājs ir iesniedzis identisku pieteikumu pēc tam, kad galīgais lēmums ir bijis viņam nelabvēlīgs.

1.2. Ģimenes saites

1.2.1. Ģimenes locekļa, starptautiskās aizsardzības saņēmēja, klātbūtne

Spriedums, 2022. gada 1. augusts, Bundesrepublik Deutschland (Bēgļu bērns, kas dzimis ārpus uzņemošās dalībvalsts) (C-720/20, [EU:C:2022:603](#))

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Kopējā patvēruma politika – Kritēriji un mehānismi, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu – Regula (ES) Nr. 604/2013 (Dublina III) – Starptautiskās aizsardzības pieteikums, ko savas dzimšanas dalībvalstī iesniedzis nepilngadīgais – Šī nepilngadīgā vecāki, kas iepriekš ieguvuši bēgļa statusu citā dalībvalstī – 3. panta 2. punkts – 9. pants – 20. panta 3. punkts – Direktīva 2013/32/ES – 33. panta 2. punkta a) apakšpunkts – Starptautiskās aizsardzības pieteikuma pieņemamība un atbildība par tā izskatīšanu

Prasītāja, Krievijas Federācijas valstspiederīgā, ir dzimusi Vācijā 2015. gadā. 2012. gada martā viņas vecāki un pieci brāļi un māsas, kas arī ir Krievijas valstspiederīgie, bija ieguvuši bēgļu statusu Polijā. 2012. gada decembrī viņi no Polijas devās uz Vāciju, kur iesniedza starptautiskās aizsardzības pieteikumus. Polijas Republika atteicās apmierināt Vācijas iestāžu pieprasījumu uzņemt šīs personas atpakaļ ar pamatojumu, ka tām jau ir piešķirta starptautiskā aizsardzība Polijas teritorijā. Pēc tam Vācijas iestādes noraidīja starptautiskās aizsardzības pieteikumus kā nepieņemamus, jo šīs personas jau bija ieguvušas bēgļa statusu Polijā. Prasītājas ģimene tomēr turpināja uzturēties Vācijas teritorijā.

2018. gada martā prasītāja iesniedza Vācijas iestādēm starptautiskās aizsardzības pieteikumu. Šo pieteikumu noraidīja kā nepieņemamu, it īpaši pamatojoties uz Dublīnas III regulu.

¹⁵ Turklāt jānorāda, ka Dublīnas III regulas 8. panta 4. punktā šobrīd ir minēts, ka, nosakot dalībvalsti, kas atbildīga par nepilngadīgo bez pavadības pieteikumu izskatīšanu, ņem vērā bērna labākās intereses.

Kritēriji un mehānismi par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanai

Iesniedzējtiesai, kurā ir celta prasība par pēdējo minēto noraidošo lēmumu, ir šaubas par to, vai Vācijas Federatīvā Republika ir par prasītājas pieteikuma izskatīšanu atbildīgā dalībvalsts un vai apstiprinošas atbildes gadījumā šai dalībvalstij ir tiesības noraidīt šo pieteikumu kā nepieņemamu saskaņā ar Procedūru direktīvu.

Konkrētāk – šī tiesa šaubās par atsevišķu Dublinas III regulas un Procedūru direktīvas normu piemērošanu pēc analogijas prasītājas situācijai. Šajā ziņā tā vēlas noskaidrot, pirmkārt, vai – lai novērstu sekundāro kustību – Dublinas III regulas 20. panta 3. punkts, kas it īpaši attiecas uz tādu bērnu situāciju, kuri dzimuši pēc starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja ierašanās [dalībvalstu teritorijā], ir piemērojams starptautiskās aizsardzības pieteikumam, ko iesniedzis nepilngadīgais savā dzimšanas dalībvalstī, ja viņa vecākiem jau ir piešķirta starptautiskā aizsardzība citā dalībvalstī¹⁶. Otrkārt, tā vaicā, vai Procedūru direktīvas 33. panta 2. punkta a) apakšpunkts¹⁷ ir piemērojams nepilngadīgajam, kura vecākiem jau ir piešķirta starptautiskā aizsardzība citā dalībvalstī, bet viņam pašam tā vēl nav piešķirta.

Tiesas virspalātas sastāvā uz šiem jautājumiem atbildēja noliedzoši. Konkrētāk – tā noteica, ka, pirmām kārtām, saskaņā ar Dublinas III regulu dalībvalsts, kurā nepilngadīgais rakstiski iesniedz starptautiskās aizsardzības pieteikumu, ir atbildīga par šā pieteikuma izskatīšanu un, otrām kārtām, dalībvalsts nevar atzīt viņa pieteikumu par nepieņemamu ar pamatojumu, ka viņa ģimenes locekļi ir atstājuši citu dalībvalsti, kurā tie ir saņēmuši starptautisko aizsardzību, un nelikumīgi ieradušies dalībvalstī, kurā nepilngadīgais ir iesniedzis savu pieteikumu. Ja nav rakstiska pieteikuma, par izskatīšanu ir atbildīga pirmā dalībvalsts, kurā ir iesniegts starptautiskās aizsardzības pieteikums, ar nosacījumu, ka kāda cita dalībvalsts netiek izraudzīta par atbildīgo valsti, piemērojot regulā uzskaitītos kritērijus.

Šajā ziņā, pirmkārt, Tiesa uzskatīja, ka Dublinas III regulas 20. panta 3. punkts nav pēc analogijas piemērojams situācijā, kad nepilngadīgais un viņa vecāki iesniedz starptautiskās aizsardzības pieteikumus dalībvalstī, kurā šis nepilngadīgais ir dzimis, lai gan viņa vecākiem jau ir piešķirta starptautiskā aizsardzība citā dalībvalstī. Pirmām kārtām, šajā tiesību normā ir ietverts priekšnoteikums, ka nepilngadīgā ģimenes locekļiem joprojām ir “ieteikuma iesniedzēja” statuss un ka tādējādi tajā netiek regulēta tāda bērna situācija, kas dzimis pēc tam, kad viņa ģimenes locekļi ir saņēmuši starptautisko aizsardzību citā dalībvalstī, nevis dalībvalstī, kurā bērns dzimis un dzīvo kopā ar savu ģimeni. Otrām kārtām, tāda nepilngadīgā situācija, kura ģimenes locekļi ir personas, kas lūdz starptautisko aizsardzību, un tāda nepilngadīgā situācija, kura ģimenes locekļi jau ir saņēmusi šādu aizsardzību, nav salīdzināmas tās sistēmas

¹⁶ Saskaņā ar šo tiesību normu, kura attiecas uz uzņemšanas procedūru, nepilngadīgais, kas ir kopā ar pieteikuma iesniedzēju un atbilst “ģimenes locekļa” definīcijai, nav nošķirams no ģimenes locekļa un viņa stāvoklis ir tās dalībvalsts ziņā, kura ir atbildīga par minētā ģimenes locekļa starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, pat ja nepilngadīgais nav pieteikuma iesniedzējs, ar noteikumu, ka tas ir nepilngadīgā labākajās interesēs. Tāda pati attieksme piemērojama bērniem, kas dzimuši pēc pieteikuma iesniedzēja ierašanās dalībvalstu teritorijā, neuzsākot jaunu procedūru viņu uzņemšanai.

¹⁷ Saskaņā ar šo tiesību normu dalībvalstis var uzskatīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu par nepieņemamu, ja starptautisko aizsardzību ir piešķirusi cita dalībvalsts.

Kritēriji un mehānismi par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanai

kontekstā, kas izveidota ar Dublinas III regulu. Jēdzieni “pieteikuma iesniedzējs”¹⁸ un “starptautiskās aizsardzības saņēmējs”¹⁹ attiecas uz atšķirīgiem juridiskajiem statusiem, kuri ir reglamentēti dažādās šīs regulas normās. Tāpēc 20. panta 3. punkta piemērošana pēc analogijas tāda nepilngadīgā situācijai, kura ģimenes locekļi jau ir starptautiskās aizsardzības saņēmēji, neļautu ne šim nepilngadīgajam, ne dalībvalstij, kas piešķirusi starptautisko aizsardzību viņa ģimenes locekļiem, piemērot šajā regulā paredzētos mehānismus. Tā sekas it īpaši būtu tādas, ka attiecībā uz šādu nepilngadīgo varētu pieņemt pārsūtīšanas lēmumu, neuzsākot viņa uzņemšanas procedūru.

Turklāt Dublinas III regulā ir paredzēti konkrēti noteikumi gadījumā, kad procedūra, kas sāka attiecībā uz pieteikuma iesniedzēja ģimenes locekļiem, ir pabeigta un kad viņiem ir atļauts uzturēties dalībvalstī kā starptautiskās aizsardzības saņēmējiem. Konkrētāk – tās 9. pantā ir noteikts, ka šādā situācijā pēdējā minētā dalībvalsts ir atbildīga par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu ar noteikumu, ka attiecīgās personas ir rakstiski paidušas savu vēlēšanos. Protams, šis nosacījums izslēdz 9. panta piemērošanu, ja šāda vēlēšanās nav izteikta. Šī situācija it īpaši var rasties, ja attiecīgā nepilngadīgā starptautiskās aizsardzības pieteikums tiek iesniegts pēc viņa ģimenes nelikumīgas sekundārās kustības no pirmās dalībvalsts uz dalībvalsti, kurā iesniegts šis pieteikums. Tomēr šis apstāklis nekādi nemaina faktu, ka Savienības likumdevējs šajā pantā ir paredzējis tiesību normu, kas attiecas tieši uz minēto situāciju. Turklāt, ņemot vērā 9. panta skaidro formulējumu, no šīs prasības par attiecīgo personu vēlēšanās rakstisku paušanu nevar atkāpties.

Šādos apstākļos situācijā, kurā attiecīgās personas nav rakstiski paidušas vēlēšanos, lai dalībvalsts, kas ir atbildīga par bērna starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, būtu dalībvalsts, kurā viņa ģimenes locekļiem ir atļauts uzturēties kā starptautiskās aizsardzības saņēmējiem, atbildīgās dalībvalsts noteikšana tiks veikta saskaņā ar Dublinas III regulas 3. panta 2. punktu²⁰.

Otrkārt, Tiesa konstatēja, ka Procedūru direktīvas 33. panta 2. punkta a) apakšpunkts nav pēc analogijas piemērojams starptautiskās aizsardzības pieteikumam, ko dalībvalstī iesniedzis nepilngadīgais, ja viņa vecākiem – nevis pašam bērnam – ir piešķirta starptautiskā aizsardzība citā dalībvalstī. Šajā ziņā Tiesa atgādināja, ka šajā direktīvā ir izsmeļoši uzskaitītas situācijas, kurās dalībvalstis var uzskatīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu par nepieņemamu. Turklāt tiesību norma, kurā ir paredzēti šie nepieņemamības pamati, pēc sava rakstura ir atkāpe no dalībvalstu pienākuma izskatīt pēc būtības visus starptautiskās aizsardzības pieteikumus. No šīs tiesību normas izsmeļošā un atkāpes rakstura izriet, ka tā ir jāinterpretē šauri un tāpēc to nevar piemērot situācijā, kas neatbilst tās formulējumam. Līdz ar to šīs tiesību normas

¹⁸ Dublinas III regulas 2. panta c) punkta izpratnē.

¹⁹ Dublinas III regulas 2. panta f) punkta izpratnē.

²⁰ Saskaņā ar šo tiesību normu, ja, pamatojoties uz Dublinas III regulā uzskaitītajiem kritērijiem, nav iespējams izraudzīties atbildīgo dalībvalsti, tad par pieteikuma izskatīšanu ir atbildīga dalībvalsts, kurai pirmajai iesniegts starptautiskās aizsardzības pieteikums.

Kritēriji un mehānismi par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanai

piemērojamība personām nevar attiekties uz starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju, kuram pašam nav šādas aizsardzības.

1.2.2. Atkarības saikne

Spriedums, 2012. gada 6. novembris (virspalāta), K (C-245/11, [EU:C:2012:685](#))

Regula (EK) Nr. 343/2003 – Dalībvalsts, kas ir atbildīga par trešās valsts pilsoņa kādā no dalībvalstīm iesniegta patvēruma pieteikuma izskatīšanu, noteikšana – Humānā klauzula – Šīs regulas 15. pants – Persona, kurai ir patvērums dalībvalstī un kura nopietnas saslimšanas dēļ ir atkarīga no patvēruma meklētāja palīdzības – Regulas 15. panta 2. punkts – Šīs dalībvalsts, kas minētās regulas III nodaļā noteikto kritēriju izpratnē nav atbildīgā dalībvalsts, pienākums izskatīt minētā patvēruma meklētāja iesniegto pieteikumu – Nosacījumi

K nelikumīgi ieceļoja Polijā no trešās valsts un 2008. gada martā tur iesniedza pirmo patvēruma pieteikumu. Pēc tam viņa atstāja Polijas teritoriju un nelikumīgi ieceļoja Austrijā, kur pievienojās vienam no saviem pilngadīgajiem dēliem, kuram, tāpat kā viņa sievai un trīs nepilngadīgajiem bērniem, jau ir bēgļa statuss. 2008. gada aprīlī K iesniedza Austrijā otro patvēruma pieteikumu. K vedekla bija atkarīga no K sava jaundzimušā bērna dēļ, kā arī nopietnas slimības un smagas invaliditātes dēļ, kura radusies pēc īpaši traumatiska notikuma trešajā valstī.

Austrijas iestādes, uzskatot, ka Polijas Republika ir atbildīga par K iesniegtā patvēruma pieteikuma izskatīšanu, lūdza, lai šī dalībvalsts uzņem K atpakaļ, un līdz ar to noraidīja K Austrijā iesniegto patvēruma pieteikumu.

Iesniedzējtiesa vaicāja Tiesai, vai tādā situācijā kā tās izskatāmajā lietā būtu jāpiemēro humānā klauzula, kas paredzēta Dublinas II regulas 15. pantā, un tāpēc šā patvēruma pieteikuma izskatīšana būtu Austrijas kompetencē.

Tiesa atzina, ka Dublinas II regulas 15. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka apstākļos, kad persona, kam piešķirts patvērums kādā dalībvalstī, it īpaši nopietnas slimības dēļ ir atkarīga no ģimenes locekļa, kurš ir patvēruma meklētājs, bet kura patvēruma pieteikums saskaņā ar šīs regulas III nodaļā uzskaitītajiem kritērijiem tiek izskatīts citā dalībvalstī, par dalībvalsti, kas atbildīga par patvēruma pieteikuma izskatīšanu, kļūst dalībvalsts, kurā šīs personas dzīvo. Tiesa uzskatīja, ka šai dalībvalstij ir jāuzņemas ar šādu atbildību saistītie pienākumi un par to jāinformē iepriekš atbildīgā dalībvalsts, pat ja tā nav iesniegusi minētā panta 1. punkta otrajā teikumā paredzēto lūgumu.

Dublinas II regulas 15. panta 2. punkts ir piemērojams atkarības situācijā, kad nevis pats patvēruma meklētājs ir atkarīgs no tāda ģimenes locekļa palīdzības, kurš atrodas citā dalībvalstī, nevis tajā, kas, pamatojoties uz šīs regulas III nodaļā izklāstītajiem kritērijiem, atzīta par atbildīgo, bet gan ģimenes loceklis, kas atrodas šajā otrajā dalībvalstī, ir atkarīgs no patvēruma meklētāja palīdzības. Šī tiesību norma ir piemērojama arī tad, ja

Kritēriji un mehānismi par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanai

tajā minētie humānie apsvērumi ir izpildīti attiecībā uz atkarīgo personu šīs tiesību normas izpratnē, kurai, lai gan tā nav ģimenes loceklis šīs regulas 2. panta i) punkta izpratnē, ir ģimenes saites ar patvēruma meklētāju un kurai patvēruma meklētājs ir spējīgs faktiski sniegt vajadzīgo palīdzību ^{21 22}.

1.3. Ieceļošana teritorijā

Spriedumi, 2017. gada 26. jūlijs (virspalāta), Jafari (C-646/16, [EU:C:2017:586](#)), un 2017. gada 26. jūlijs (virspalāta), A. S. (C-490/16, [EU:C:2017:585](#)) ²³

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Regula (ES) Nr. 604/2013 – Dalībvalsts, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā starptautiskās aizsardzības pieteikuma, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm, izskatīšanu, noteikšana – Ārkārtīgi liela skaita trešo valstu valstspiederīgo, kuri vēlas saņemt starptautisko aizsardzību, ierašanās – Robežas šķērsošana, ko organizējuši dalībvalsts dienesti caurbraukšanas, lai nokļūtu citā dalībvalstī, mērķa labad – Ar atkāpi pamatota ieceļošana humānu apsvērumu dēļ – 2. panta m) punkts – Jēdziens “vīza” – 12. pants – Vīzas izsniegšana – 13. pants – Ārējās robežas nelikumīga šķērsošana

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Regula (ES) Nr. 604/2013 – Dalībvalsts, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā starptautiskās aizsardzības pieteikuma, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm, izskatīšanu, noteikšana – Ārkārtīgi liela skaita trešo valstu valstspiederīgo, kuri vēlas saņemt starptautisko aizsardzību, ierašanās – Robežas šķērsošana, ko organizējuši dalībvalsts dienesti caurbraukšanas, lai nokļūtu citā dalībvalstī, mērķa labad – Ar atkāpi pamatota ieceļošana humānu apsvērumu dēļ – 13. pants – Ārējās robežas nelikumīga šķērsošana – Divpadsmit mēnešu termiņš, sākot no robežas šķērsošanas brīža – 27. pants – Tiesiskās aizsardzības līdzekļi – Pārbaudes tiesā apjoms – 29. pants – Sešu mēnešu termiņš pārsūtīšanas izpildei – Termiņa aprēķins – Prasības celšana – Apturoša iedarbība

2016. gadā Sīrijas pilsonis ([spriedums A.S., C-490/16](#)) un divu afgāņu ģimeņu locekļi ([spriedums, Jafari, C-646/16](#)) šķērsoja Horvātijas un Serbijas robežu, lai gan tiem nebija atbilstošu vīzu. Horvātijas iestādes noorganizēja šo personu nokļūšanu līdz Horvātijas un Slovēnijas robežai, lai tām palīdzētu doties uz citām dalībvalstīm un tur iesniegt starptautiskās aizsardzības pieteikumu.

Sīrijas valstspiederīgais pēc tam šādu pieteikumu iesniedza Slovēnijā, savukārt afgāņu ģimeņu locekļi to izdarīja Austrijā. Tomēr gan Slovēnija, gan Austrija uzskatīja, ka, ņemot vērā to, ka pieteikumu iesniedzēji bija nelikumīgi ieceļojuši Horvātijā, saskaņā ar

²¹ Atbilstoši Komisijas Regulas (EK) Nr. 1560/2003 (2003. gada 2. septembris), ar kuru paredz sīki izstrādātus noteikumus, lai piemērotu Padomes Regulu (EK) Nr. 343/2003, ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts pilsoņa patvēruma pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm (OV 2003, L 222, 3. lpp.), 11. panta 4. punktam.

²² Jānorāda, ka likumdevējs Dublīnas III regulā nav kodificējis judikatūru, kas izriet no 2012. gada 6. novembra sprieduma (virspalāta) K (C-245/11, EU:C:2012:685), un ir ierobežojis dalībvalstu pienākumus šajā jomā. Šīs regulas 16. pantā ir paredzēts, ka tad, ja pieteikuma iesniedzējs ir atkarīgs no palīdzības, ko sniedz viņa bērns, brālis vai māsa, vai vecāks, kas likumīgi uzturas kādā dalībvalstī, vai ja pieteikuma iesniedzēja bērns, brālis vai māsa, vai vecāks, kurš likumīgi uzturas kādā no dalībvalstīm, ir atkarīgs no pieteikuma iesniedzēja palīdzības, dalībvalstis pieteikuma iesniedzēju parasti patur kopā vai apvieno ar minēto bērnu, brāli vai māsu, vai vecāku.

²³ Šis spriedums ir minēts arī III. 2.1. sadaļā “Tehnisko noteikumu neievērošana”.

Kritēriji un mehānismi par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanai

Dublinas III regulu šīs dalībvalsts iestādēm bija pienākums izskatīt šo personu starptautiskās aizsardzības pieteikumus.

Minētās personas attiecīgos Slovēnijas un Austrijas iestāžu lēmumus pārsūdzēja tiesā, apgalvojot, ka to ieceļošanu Horvātijā nevar uzskatīt par nelikumīgu un ka tādējādi saskaņā ar Dublinas III regulu Slovēnijas un Austrijas iestādēm ir jāizskata to pieteikumi.

Šajā kontekstā iesniedzējtiesas vaicāja Tiesai, vai attiecīgo personu ieceļošana ir jāuzskata par likumīgu vai nelikumīgu Dublinas III regulas izpratnē. Turklāt Austrijas tiesa arī vēlējās noskaidrot, vai Horvātijas iestāžu attieksme ir līdzvērtīga vīzas izsniegšanai no šīs dalībvalsts puses.

Tādējādi Tiesa vispirms konstatēja, ka Dublinas III regulas izpratnē vīza ir “dalībvalsts izdota atļauja vai lēmums, kas vajadzīgs tranzītam vai ieceļošanai” šajā dalībvalstī vai vairākās dalībvalstīs. Tāpēc, pirmām kārtām, vīzas jēdzienā ir norāde uz tiesību aktu, ko formāli pieņēmusi valsts iestāde, nevis vienkāršu pieļaušanu un, otrām kārtām, vīza nav tas pats, kas ielaišana dalībvalsts teritorijā, jo vīza tieši tiek pieprasīta, lai šo ielaišanu atļautu.

Šajos apstākļos Tiesa norādīja, ka trešās valsts valstspiederīgā ielaišana dalībvalsts teritorijā nav kvalificējama kā vīza, pat ja šī ielaišana ir skaidrojama ar tādu īpašu apstākļu rašanos, ko raksturo pārvietoto personu masveida pieplūdums Savienībā. Turklāt Tiesa uzskatīja, ka robežas šķērsošana, neievērojot attiecīgajā dalībvalstī piemērojamajā tiesiskajā regulējumā izvirzītos nosacījumus, noteikti ir jāuzskata par “nelikumīgu” Dublinas III regulas izpratnē.

Attiecībā uz dalībvalstu iespēju atbilstoši Šengenas Robežu kodeksam²⁴ atļaut trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri neatbilst ieceļošanas noteikumiem, ieceļot to teritorijā humānu apsvērumu dēļ, Tiesa atgādināja, ka šāda atļauja ir spēkā tikai attiecīgās dalībvalsts teritorijā, nevis citu dalībvalstu teritorijās.

Turklāt atzīt, ka trešās valsts valstspiederīgā ieceļošana, ko dalībvalsts, pamatojoties uz humāniem apsvērumiem, atļāvusi, atkāpjoties no ieceļošanas nosacījumiem, kuri principā tiek izvirzīti šādam trešās valsts valstspiederīgajam, nav nelikumīga robežas šķērsošana, nozīmētu, ka minētā dalībvalsts nav atbildīga par tāda starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, ko šis valstspiederīgais ir iesniedzis citā dalībvalstī. Taču šāds secinājums nebūtu saderīgs ar Dublinas III regulu, kas dalībvalstij, kura radījusi šādai personai iespēju ieceļot Savienības teritorijā, piešķir atbildību par šīs personas iesniegtā starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu. Tādējādi dalībvalsts, kas nolēmusi humānu apsvērumu dēļ atļaut ieceļot savā teritorijā trešās valsts valstspiederīgajam, kuram nav vīzas un uz kuru neattiecas atbrīvojums no pienākuma saņemt vīzu, nevar tikt atbrīvota no šādas atbildības.

²⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 562/2006 (2006. gada 15. marts), ar kuru ievieš Kopienas Kodeksu par noteikumiem, kas reglamentē personu pārvietošanos pār robežām (OV 2006, L 105, 1. lpp.), ar grozījumiem, kuri izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 26. jūnija Regulu (ES) Nr. 610/2013 (OV 2013, L 182, 1. lpp.).

Kritēriji un mehānismi par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanai

Šajos apstākļos Tiesa atzina, ka jēdziens “robežas nelikumīga šķērsošana” ietver arī situāciju, kad dalībvalsts ielaiž savā teritorijā trešās valsts valstspiederīgos, atsaukdamās uz humāniem apsvērumiem un atkāpjoties no trešo valstu valstspiederīgajiem parasti izvirzītajiem ieceļošanas nosacījumiem.

Turklāt, atsaukdamās uz mehānismiem, kas noteikti ar Dublinas III regulu, uz Direktīvu 2001/55 un uz LESD 78. panta 3. punktu, Tiesa konstatēja – apstākļi, ka robežšķērsošana ir notikusi situācijā, kad ieradies ārkārtīgi liels skaits trešo valstu valstspiederīgo, kuri vēlas saņemt starptautisko aizsardzību, nav noteicošs.

Tiesa arī uzsvēra, ka šo trešo valstu valstspiederīgo uzņemšanu var atvieglot arī tas, ka citas dalībvalstis, vienpusēji vai solidāri sadarbodamās ar attiecīgo dalībvalsti, izmanto “suverenitātes klauzulu”, kas tām dod iespēju izlemt izskatīt tām iesniegtos starptautiskās aizsardzības pieteikumus, pat ja šāda izskatīšana nav šo valstu pienākums atbilstoši Dublinas III regulas kritērijiem.

Visbeidzot tā atgādināja, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja nosūtīšana uz atbildīgo dalībvalsti nedrīkst notikt, ja pēc ārkārtīgi liela skaita tādu trešo valstu valstspiederīgo ierašanās, kuri vēlas saņemt starptautisko aizsardzību, pastāv reāls risks, ka attiecīgā persona šīs nosūtīšanas gadījumā tiks pakļauta necilvēcīgai vai pazemojošai attieksmei.

2. Atkāpes no atbildīgās dalībvalsts noteikšanas kritērijiem

2.1. Hartas 4. panta pārkāpuma risks

Hartas 4. panta – kurā ir noteikts, ka “nevienu nedrīkst pakļaut spīdzināšanai, necilvēcīgai vai pazemojošai attieksmei vai sodiem” – pārkāpuma risks var ietekmēt par starptautiskās aizsardzības pieteikumu izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanu. Atkarībā no gadījuma runa var būt par risku:

- patvēruma procedūras laikā, ņemot vērā sistēmiskas problēmas šajā procedūrā un starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšanas apstākļos dalībvalstī, uz kuru pieteikuma iesniedzējs būtu jāpārsūta;
- pārsūtīšanas laikā uz dalībvalsti, kas izraudzīta par atbildīgo, pieteikuma iesniedzēja īpašās situācijas dēļ;
- pēc patvēruma procedūras, ņemot vērā starptautiskās aizsardzības saņēmēju dzīves apstākļus dalībvalstī, uz kuru pieteikuma iesniedzējs būtu jāpārsūta.

Kritēriji un mehānismi par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanai

Spriedums, 2011. gada 21. decembris (virspalāta), N. S. u.c. (C-411/10 un C-493/10, [EU:C:2011:865](#))

Savienības tiesības – Principi – Pamattiesības – Savienības tiesību īstenošana – Necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās aizliegums – Kopējā Eiropas patvēruma sistēma – Regula (EK) Nr. 343/2003 – "Drošu valstu" jēdziens – Patvēruma meklētāja nosūtīšana uz atbildīgo dalībvalsti – Pienākums – Apstrīdams pieņēmums, ka šī dalībvalsts ievēro pamattiesības

Lietas, kurās tika pasludināts šis spriedums, attiecās uz vairākiem patvēruma meklētājiem, kuri bija ieradušies Apvienotajā Karalistē vai Īrijā pēc tam, kad bija ieceļojuši Eiropas Savienībā caur Grieķiju, un kuri atteicās tikt pārsūtīti uz šo valsti. Šīs personas iebilda pret savu atgriešanu Grieķijā, apgalvojot, ka patvēruma procedūrām šajā valstī piemīt nopietni trūkumi, ka patvēruma piešķiršanas gadījumu skaits tur esot ļoti niecīgs, ka tiesību aizsardzības līdzekļi tur neesot pietiekami un grūti pieejami un ka patvēruma meklētāju uzņemšanas apstākļi tur esot nepiemēroti.

Šajā kontekstā iesniedzējtiesas vaicāja Tiesai, vai – ņemot vērā Grieķijas patvēruma sistēmas noslogotību un tās ietekmi uz attieksmi pret pieteikuma iesniedzējiem un uz viņu pieteikumu izskatīšanu – dalībvalsts iestādēm, kam jāpārsūta patvēruma meklētāji uz Grieķiju, ir iepriekš jāpārbauda, vai šī valsts faktiski ievēro pamattiesības. Tās arī vaicāja, vai gadījumā, ja šī valsts neievēro pamattiesības, minētajām iestādēm ir pienākums uzņemties atbildību pašām izskatīt pieteikumu.

Pirmkārt, Tiesa atgādināja, ka kopējā Eiropas patvēruma sistēma tika izveidota kontekstā, kas ļāva pieņemt, ka visas valstis, kuras tajā piedalās, ievēro pamattiesības un ka dalībvalstis šajā ziņā var cita citai savstarpēji uzticēties. Pamatodamās uz šo principu, Tiesa izvērtēja, vai valsts iestādēm, kurām ir jāveic pārsūtīšana uz valsti, kas atbilstoši Dublinas II regulai atbildīga par patvēruma pieteikuma izskatīšanu, ir iepriekš jāpārbauda, vai šajā valstī tiek ievērotas personu pamattiesības.

Šajā ziņā Tiesa norādīja, ka, lai gan ar patvēruma tiesības regulējošo normu vismazāko pārkāpumu nepietiek, lai liegtu patvēruma meklētāja nosūtīšanu uz principā atbildīgo dalībvalsti, Savienības tiesības liedz piemērot neapstrīdamu pieņēmumu, ka dalībvalsts, kura ir izraudzīta par atbildīgo, ievēro Savienības pamattiesības. Dalībvalstīm, tostarp valsts tiesām, ir pienākums nepārsūtīt patvēruma meklētāju uz dalībvalsti, kas izraudzīta par atbildīgo, ja tās nevar nezināt, ka sistēmiskas problēmas patvēruma piešķiršanas procedūrā un patvēruma meklētāju uzņemšanas apstākļos šajā dalībvalstī rada nopietnus un pierādītus iemeslus uzskatīt, ka patvēruma meklētājam radīsies reāls risks tikt pakļautam necilvēcīgai un pazemojošai attieksmei Hartas 4. panta izpratnē.

Turklāt Tiesa piebilda, ka dalībvalstij, kurai jāpārsūta patvēruma meklētājs uz atbilstoši regulai atbildīgo dalībvalsti un kurai nav iespējams tā rīkoties, ir – saglabājot tiesības pašai izskatīt pieteikumu – jāpārbauda pārējie regulas kritēriji, lai noskaidrotu, vai kāds no turpmākajiem kritērijiem neļauj noteikt citu dalībvalsti par atbildīgu izskatīt patvēruma pieteikumu. Šajā ziņā tai jāpūlējās par to, lai situācija, kurā tiek pārkāptas šā

Kritēriji un mehānismi par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanai

patvēruma meklētāja pamattiesības, netiktu pasliktināta ar nesaprātīgi ilgu atbildīgās dalībvalsts noteikšanas procedūru. Vajadzības gadījumā tās pienākums ir pašai izskatīt pieteikumu.

Ir jāuzsver, ka šajā spriedumā Tiesa pirmo reizi atzina, ka reāls risks tikt pakļautam necilvēcīgai vai pazemojošai attieksmei, ņemot vērā sistēmiskas problēmas patvēruma procedūrā un patvēruma meklētāju uzņemšanas apstākļos atbildīgajā dalībvalstī, nosaka dalībvalstīm pienākumu atkāpties no Dublīnas II regulā noteiktajiem atbildīgās dalībvalsts noteikšanas kritērijiem. Šis judikatūras princips pēc tam tika kodificēts Dublīnas III regulā (3. panta 2. punkta otrajā daļā ²⁵).

Spriedums, 2013. gada 14. novembris (virspalāta), Puid (C-4/11, [EU:C:2013:740](#))

Patvērums – Eiropas Savienības Pamattiesību harta – 4. pants – Regula (EK) Nr. 343/2003 – 3. panta 1. un 2. punkts – Tās dalībvalsts noteikšana, kura ir atbildīga par patvēruma pieteikuma, ko kādā no dalībvalstīm ir iesniedzis trešās valsts pilsonis, izskatīšanu – 6.–12. pants – Atbildīgās dalībvalsts noteikšanas kritēriji – 13. pants – Visu pārējo gadījumu klauzula

Irānas valstspiederīgais *K. Puid*, iepriekš šķērsojis Grieķiju, nelikumīgi ieradās Vācijā. Viņa Vācijā iesniegto patvēruma pieteikumu atzina par nepieņemamu ar pamatojumu, ka atbilstoši Dublīnas II regulai par šā pieteikuma izskatīšanu atbildīgā dalībvalsts ir Grieķija. Pirms *K. Puid* izraidīšanas uz pēdējo minēto dalībvalsti viņš tomēr iesniedza prasību atcelt lēmumu, ar kuru viņa patvēruma pieteikums bija atzīts par nepieņemamu un kurā bija uzdots viņu pārsūtīt uz Grieķiju; pirmajā instancē prasība tika apmierināta, jo tiesa uzskatīja, ka, ņemot vērā patvēruma meklētāju uzņemšanas un patvēruma pieteikumu izskatīšanas apstākļus Grieķijā, pieteikums ir jāizskata Vācijai.

Šajā kontekstā iesniedzējtiesa, kurā bija iesniegta apelācijas sūdzība par pirmās instances tiesas spriedumu, vaicāja Tiesai it īpaši, vai Dublīnas II regula piešķir patvēruma meklētājam tiesības pieprasīt dalībvalstij, lai tā izskata viņa pieteikumu, ja šī valsts, ņemot vērā viņa pamattiesību pārkāpuma risku, nevar viņu pārsūtīt uz dalībvalsti, kas sākotnēji izraudzīta par atbildīgo.

Vispirms Tiesa atgādināja, ka dalībvalstij ir pienākums nepārsūtīt patvēruma meklētāju uz dalībvalsti, kas sākotnēji izraudzīta par atbildīgo, ja sistēmiskas problēmas patvēruma procedūrā un pieteikuma iesniedzēju uzņemšanas apstākļos sākotnēji izraudzītajā dalībvalstī rada nopietnus un pierādītus iemeslus uzskatīt, ka patvēruma meklētājam radīsies reāls risks tikt pakļautam necilvēcīgai un pazemojošai attieksmei. Šajā ziņā Tiesa norādīja, ka, lai gan dalībvalsts šādā situācijā var nolemt pati izskatīt pieteikumu, tai principā nav šāda pienākuma. Šādā gadījumā, pārbaudot regulā izklāstītos kritērijus, tai

²⁵ "Ja nav iespējams pieteikuma iesniedzēju pārsūtīt uz dalībvalsti, kas izraudzīta par galveno atbildīgo, jo ir pamatots iemesls uzskatīt, ka pastāv sistēmiskas problēmas patvēruma procedūrā un pieteikuma iesniedzēju uzņemšanas apstākļos minētajā dalībvalstī, kā rezultātā pastāv necilvēcīgas un pazemojošas attieksmes risks [Hartas] 4. panta nozīmē, dalībvalsts, kas nosaka atbildīgo dalībvalsti, turpina izskatīt III nodaļā izklāstītos kritērijus, lai noteiktu, vai par atbildīgo var tikt izraudzīta cita dalībvalsts."

Kritēriji un mehānismi par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanai

ir jānosaka dalībvalsts, kas ir atbildīga par patvēruma pieteikuma izskatīšanu. Ja tai neizdodas to noteikt, tad pirmā dalībvalsts, kurā pieteikums ir iesniegts, ir atbildīga par tā izskatīšanu.

Visbeidzot Tiesa uzsvēra, ka dalībvalstij, kurā atrodas patvēruma meklētājs, ir jā rūpējas par to, lai situācija, kurā tiek pārkāptas šā patvēruma meklētāja pamattiesības, netiktu pasliktināta ar nesaprātīgi ilgu atbildīgās dalībvalsts noteikšanas procedūru. Līdz ar to vajadzības gadījumā tās pienākums ir pašai izskatīt pieteikumu.

Spriedums, 2017. gada 16. februāris (piektā palāta), C. K. u.c. (C-578/16 PPU, [EU:C:2017:127](#))²⁶

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa – Robežas, patvērums un imigrācija – Dublinas sistēma – Regula (ES) Nr. 604/2013 – Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 4. pants – Necilvēcīga vai pazemojoša attieksme – Smagi slima patvēruma meklētāja pārsūtīšana uz dalībvalsti, kura ir atbildīga par viņa pieteikuma izskatīšanu – Pamatotu iemeslu uzskatīt, ka šajā dalībvalstī pastāv sistēmiski trūkumi, neesamība – Pārsūtītājai dalībvalstij noteiktie pienākumi

Sīrijas valstspiederīgā un Ēģiptes valstspiederīgais ieceļoja Eiropas Savienības teritorijā ar Horvātijas izsniegtām vīzām, bet pēc tam iesniedza patvēruma pieteikumus Slovēnijā. Slovēnijas iestādes tad nosūtīja Horvātijas iestādēm pieprasījumu uzņemt šīs personas, jo Horvātija bija par viņu starptautiskās aizsardzības pieteikumu izskatīšanu atbildīgā dalībvalsts saskaņā ar Dublinas III regulas 12. panta 2. punktu. Horvātija šo pieprasījumu apmierināja. Tomēr, ņemot vērā, ka Sīrijas pilsonē bija grūtniecības stāvoklī, attiecīgo personu pārsūtīšana bija jāatliek līdz bērna piedzimšanai. Pēc tam attiecīgās personas iebilda pret pārsūtīšanu uz Horvātiju, atsaucoties uz apstākli, ka tai būtu negatīva ietekme uz Sīrijas valstspiederīgās veselības stāvokli (viņai bija riska grūtniecība un pēc dzemdībām psihiska rakstura problēmas), kas var ietekmēt arī jaundzimušā labklājību, kā arī uz to, ka tās Horvātijā bija cietušas no rasistiska rakstura izteikumiem un vardarbības.

Šajā kontekstā iesniedzējtiesa vaicāja, vai apstākļos, kad patvēruma meklētāja ar īpaši smagu psihisku vai fizisku slimību pārsūtīšana izraisītu šīs personas veselības stāvokļa būtiskas un nelabojamas pasliktināšanās reālu un pierādītu risku, šī pārsūtīšana būtu necilvēcīga un pazemojoša attieksme šā panta izpratnē un – apstiprinošas atbildes gadījumā – vai attiecīgajai dalībvalstij būtu pienākums piemērot “diskrecionāro klauzulu”, kas paredzēta Dublinas III regulas 17. panta 1. punktā, un pašai izskatīt šo patvēruma pieteikumu.

Tiesa, turpinot savu judikatūru, kas izriet no [2011. gada 21. decembra sprieduma N. S. u.c. \(C-411/10 un C-493/10, EU:C:2011:865\)](#), atzina, ka, pat nepastāvot nopietniem iemesliem, lai uzskatītu, ka dalībvalstī, kas ir atbildīga par patvēruma pieteikuma

²⁶ Šis spriedums ir minēts arī I. 2.2. sadaļā “Attiecīgās dalībvalsts diskrecionārā klauzula”.

Kritēriji un mehānismi par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanai

izskatīšanu, pastāv sistēmiskas problēmas, patvēruma meklētāja pārsūtīšana ir īstenojama tikai tādos apstākļos, kad var tikt izslēgts, ka šī pārsūtīšana varētu radīt reālu un pierādītu risku, ka šī persona tiks pakļauta necilvēcīgai vai pazemojošai attieksmei, jo šī attieksme ir aizliegta ar Hartas 4. pantu.

Tiesa piebilda, ka šādu attieksmi veidotu tāda patvēruma meklētāja pārsūtīšana, kuram ir īpaši smaga psihiska vai fiziska slimība, ja šī pārsūtīšana radītu patiesu un pierādītu risku, ka attiecīgās personas veselības stāvoklis var būtiski un neatgriezeniski pasliktināties. Kā norādīja Tiesa, pārsūtītājas dalībvalsts iestādēm – un attiecīgā gadījumā tās tiesām – tālāk ir jāklieš jebkādas nopietnas šaubas par to, kā pārsūtīšana ietekmēs attiecīgās personas veselības stāvokli, veicot nepieciešamos piesardzības pasākumus, lai tās pārsūtīšana notiktu apstākļos, kas ļauj atbilstoši un pietiekami aizsargāt tās veselības stāvokli. Gadījumā, kad, ņemot vērā attiecīgā patvēruma meklētāja īpaši smago slimību, ar šādu piesardzības pasākumu veikšanu nepietiek, lai nodrošinātu, ka viņa pārsūtīšana neizraisīs reālu būtiskas un neatgriezeniskas viņa veselības stāvokļa pasliktināšanās risku, attiecīgās dalībvalsts iestādēm ir jāaptur šīs personas pārsūtīšanas izpilde uz tik ilgu laiku, kamēr viņa veselības stāvoklis kļūst piemērots šādai pārsūtīšanai.

Turklāt, ja dalībvalstij kļūst skaidrs, ka patvēruma meklētāja veselības stāvoklis īstermiņā neuzlabosies vai ka ar procedūras apturēšanu uz ilgu laiku rodas risks pasliktināt šīs personas veselības stāvokli, šī dalībvalsts var izvēlēties pati izskatīt viņa pieteikumu, izmantojot “diskrecionāro klauzulu”, tomēr tai nav pienākuma šādi rīkoties. Lai gan tas ir tā, gadījumā, kad attiecīgā patvēruma meklētāja veselības stāvoklis neļautu pieprasījuma iesniedzējai dalībvalstij veikt viņa pārsūtīšanu pirms Dublīnas III regulas 29. panta 1. punktā paredzētā sešu mēnešu termiņa beigām, atbildīgā dalībvalsts, kā norādīja Tiesa, būtu atbrīvota no tās pienākuma uzņemt attiecīgo personu un atbildība tad tiktu pārnesta uz pirmo dalībvalsti.

Spridums, 2019. gada 19. marts (virspalāta), Jawo (C-163/17, [EU:C:2019:218](#))²⁷

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa – Dublīnas sistēma – Regula (ES) Nr. 604/2013 – Pieteikuma iesniedzēja pārsūtīšana uz dalībvalsti, kura ir atbildīga par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu – Jēdziens “bēgšana” – Pārsūtīšanas termiņa pagarināšanas kārtība – Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 4. pants – Nopietns necilvēcīgas un pazemojošas attieksmes risks patvēruma procedūras rezultātā – Starptautiskās aizsardzības saņēmēju dzīves apstākļi minētajā dalībvalstī

Gambijas valstspiederīgais, kas Eiropas Savienībā bija iecerojis caur Itāliju, šajā dalībvalstī iesniedza patvēruma pieteikumu, bet pēc tam devās uz Vāciju, kur iesniedza jaunu pieteikumu. Nosūtījušas Itālijas iestādēm pieprasījumu uzņemt attiecīgo personu atpakaļ, Vācijas iestādes noraidīja šīs personas patvēruma pieteikumu un izdeva

²⁷ Šis spriedums ir minēts arī II. 3. sadaļā “Pārsūtīšanas termiņš”.

Kritēriji un mehānismi par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanai

rīkojumu par tās izraidīšanu uz Itāliju. Pirmais pārsūtīšanas mēģinājums bija neveiksmīgs, jo patvēruma meklētājs neatradās izmitināšanas centrā, kur viņam bija piešķirta vieta. Vācijas iestādes, uzskatīdamas, ka viņš ir aizbēdzis, informēja Itālijas iestādes par to, ka nav iespējams veikt pārsūtīšanu, un par termiņa pagarināšanu saskaņā ar Dublinas III regulas 29. panta 2. punktu. Šajā pantā ir paredzēts, ka pārsūtīšanas termiņš ir seši mēneši, bet to var pagarināt, ilgākais, līdz astoņpadsmit mēnešiem patvēruma meklētāja bēgšanas gadījumā. Pēc tam attiecīgā persona norādīja, ka bija devusies pie drauga un nebija zinājusi, ka tai ir jāziņo par savu prombūtni. Vienlaikus šī persona cēla prasību par pārsūtīšanas lēmumu un, pēc tam, kad šī prasība tika noraidīta, iesniedza apelācijas sūdzību iesniedzējtiesā. Šajā apelācijas sūdzībā Gambijas valstspiederīgais apgalvoja – ņemot vērā to, ka viņš nebija bēdzis, Vācijas iestādes nebija tiesīgas pagarināt termiņu viņa pārsūtīšanai uz Itāliju. Viņš arī atsaucās uz to, ka Itālijā pastāv sistēmiskas problēmas patvēruma jomā, kas liedzot viņu pārsūtīt uz šo valsti.

Iesniedzējtiesa Tiesai citastarp vaicāja, vai šāda pārsūtīšana ir likumīga, ja pastāv risks, ka attiecīgā persona pēc patvēruma procedūras varētu tikt pakļauta necilvēcīgai un pazemojošai attieksmei, ņemot vērā starptautiskās aizsardzības saņēmēju dzīves apstākļus dalībvalstī, kas principā ir atbildīga par šīs personas pieteikuma izskatīšanu.

Šajā ziņā Tiesa atzina, ka, lai gan Dublinas III regulas 3. panta 2. punktā ir paredzēta vienīgi tāda situācija, kāda ir pamatā [2011. gada 21. decembra spriedumam N. S. u.c. \(C-411/10 un C-493/10, EU:C:2011:865\)](#), proti, situācija, kad šis risks izrietēja no sistēmiskām problēmām patvēruma procedūrā, tomēr pārsūtīšana ir izslēgta, ja pastāv nopietni un pierādīti iemesli uzskatīt, ka pieteikuma iesniedzējam šāds risks radīsies, neatkarīgi no tā, vai tas būtu pašā pārsūtīšanas brīdī, patvēruma procedūras laikā vai pēc tās. Tiesa norādīja, ka tas, vai apgalvotās problēmas ir reālas, valsts tiesai, kas izskata prasību par pārsūtīšanas lēmumu, ir jāvērtē, balstoties uz objektīviem, ticamiem, precīziem un pienācīgi aktualizētiem elementiem un ņemot vērā Savienības tiesībās garantēto pamattiesību aizsardzības standartu.

Turklāt Tiesa precizēja, ka šīm problēmām ir jābūt sasniegušām īpaši augstu smaguma pakāpi. Attiecībā uz starptautiskās aizsardzības saņēmēju dzīves apstākļiem šī pakāpe ir sasniegta, ja dalībvalstu iestāžu vienaldzības dēļ persona neatkarīgi no savas gribas un personīgajām izvēlēm atrodas tādas ekstrēmas nabadzības situācijā, kas tai neļauj apmierināt tās viselementārākās vajadzības un kas nodara kaitējumu tās fiziskajai vai garīgajai veselībai vai cilvēka cieņai. Turpretī apstākļi, ka ģimenes solidaritātes formas, kuras ir pieejamas attiecīgās dalībvalsts pilsoņiem, lai kompensētu sociālās sistēmas nepilnības, starptautiskās aizsardzības saņēmējiem principā nav pieejamas, nevar būt pietiekams pamats konstatējumam, ka starptautiskās aizsardzības saņēmējs viņa pārsūtīšanas uz šo dalībvalsti gadījumā nonāks šādā situācijā. Tāpat nepilnības starptautiskās aizsardzības saņēmēju integrācijas programmu īstenošanā nav pietiekams pamats šādam konstatējumam. Katrā ziņā ar to vien, ka pieprasījuma iesniedzējas dalībvalsts sociālā aizsardzība un/vai dzīves apstākļi ir labvēlīgāki nekā

Kritēriji un mehānismi par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanai

dalībvalstī, kas principā ir atbildīga par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, nepietiek, lai secinātu, ka otrajā minētajā dalībvalstī pastāv necilvēcīgas vai pazemojošas attieksmes risks.

Spriedums, 2024. gada 29. februāris (ceturtā palāta), Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Savstarpēja uzticēšanās pārsūtīšanas gadījumā) (C-392/22, [EU:C:2024:195](#))

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Kopējā patvēruma un imigrācijas politika – Starptautiskās aizsardzības pieteikums – Eiropas Savienības Pamattiesību harta – 4. pants – Necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās risks – Kritēriji un mehānismi tādas dalībvalsts noteikšanai, kura ir atbildīga par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu – Regula (ES) Nr. 604/2013 – 3. panta 2. punkts – Dalībvalsts, kura ir lūgusi atbildīgajai dalībvalstij uzņemt atpakaļ pieteikuma iesniedzēju un kura vēlas veikt pieteikuma iesniedzēja pārsūtīšanu uz šo pēdējo minēto dalībvalsti, pienākumu apjoms – Tiesiskās palāvības princips – Līdzekļi un pierādījumu līmenis par reālu necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās risku, ko rada sistēmiskas nepilnības – Atpakaļnosūtīšanas (“pushback”) uz trešo valsti un aizturēšanas robežkontroles punktus prakse

Izskatot *Rechtbank Den Haag, zittingsplaats 's-Hertogenbosch* (Hāgas tiesa, tiesas sēžu vieta Hertogenbosā, Nīderlande) lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, Tiesa lēma par tādas dalībvalsts pienākumu apjomu, kura lūdz par starptautiskā aizsardzības pieteikuma izskatīšanu atbildīgo dalībvalsti uzņemt atpakaļ šā pieteikuma iesniedzēju situācijā, kad šī otrā valsts izmanto atpakaļnosūtīšanas (*pushback*) un aizturēšanas robežkontroles punktus praksi.

2021. gada 9. novembrī Sīrijas valstspiederīgais X iesniedza starptautiskās aizsardzības pieteikumu Polijā. Pēc tam 2021. gada 21. novembrī viņš ieceļoja Nīderlandē, kur nākamajā dienā iesniedza atkārtotu starptautiskās aizsardzības pieteikumu. 2022. gada 1. februārī Polija apmierināja Nīderlandes pieprasījumu uzņemt X atpakaļ saskaņā ar Dublinas III regulas normām. Pēc tam *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* (tieslietu un drošības valsts sekretārs, Nīderlande) ar 2022. gada 20. aprīļa lēmumu neņēma vērā X Nīderlandē iesniegto starptautiskās aizsardzības pieteikumu ar pamatojumu, ka par šā pieteikuma izskatīšanu ir atbildīga Polija, un noraidīja argumentus, kurus, iebilstot pret savu pārsūtīšanu, bija izvirzījis X.

X par šo lēmumu cēla prasību iesniedzējtiesā, lūdzot aizliegt viņa pārsūtīšanu uz Poliju. Viņš it īpaši apgalvoja, ka Polijas iestādes ir pārkāpušas viņa pamattiesības. Saskaņā ar viņa apgalvojumiem, pirmkārt, pēc ieceļošanas Polijas teritorijā, viņš esot trīs reizes nosūtīts atpakaļ uz Baltkrieviju. Otrkārt, viņš aptuveni vienu nedēļu esot aizturēts robežsardzes centrā, kur pieredzējis ļoti sliktu attieksmi, it īpaši tādēļ, ka neesot nodrošināta pārtika un neesot veikta nekāda medicīniskā pārbaude. X esot paudis bažas, ka tad, ja viņš tiktu pārsūtīts uz Poliju, atkal tiktu pārkāptas viņa pamattiesības.

Iesniedzējtiesa uzskatīja, ka objektīva, ticama, precīza un pienācīgi aktualizēta informācija liecina, ka Polija jau vairākus gadus sistemātiski pārkāpj vairākas trešo valstu valstspiederīgo pamattiesības, veicot atpakaļnosūtīšanu ar regulāru vardarbības

Kritēriji un mehānismi par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanai

pielietojumu, un trešo valstu valstspiederīgos, kuri nelikumīgi ieceļo tās teritorijā, sistemātiski turot “šausmīgos” apstākļos.

Šajos apstākļos tā būtībā vaicāja Tiesai, vai tas, ka dalībvalsts, kas ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, veic šādu valstspiederīgo, kuri vēlas iesniegt šādu pieteikumu pie tās robežas, atpakaļnosūtīšanu, kā arī aizturēšanu tās robežkontroles punktos, liedz šo valstspiederīgo pārsūtīt uz šo dalībvalsti. Tā arī lūdza, lai Tiesa sniedz norādes par to, kā vērtēt, vai attiecībā uz šo valstspiederīgo pastāv risks tikt pakļautam necilvēcīgai vai pazemojošai attieksmei.

Vispirms Tiesa apstiprināja, ka atpakaļnosūtīšanas prakse un aizturēšanas robežkontroles punktos pasākumi, kādus šajā gadījumā ir konstatējusi iesniedzējtiesa, nav saderīgi ar Savienības tiesībām un ir uzskatāmi par smagām problēmām patvēruma procedūrā un pieteikuma iesniedzēju uzņemšanas apstākļos. Pirmām kārtām, ar atpakaļnosūtīšanas praksi tiek pārkāpts Direktīvas 2013/32 6. pants, kas ir viens no kopējās Eiropas patvēruma sistēmas pamatiem. Otrām kārtām, ar to var tikt pārkāpts neizraidīšanas princips, kas kā viena no pamattiesībām ir garantēts Hartas 18. pantā kopsakarā ar Ženēvas konvencijas ²⁸ 33. pantu, kā arī ar Hartas 19. panta 2. punktu. Attiecībā uz aizturēšanas robežkontroles punktos praksi Direktīvas 2013/33 15. apsvērumā, kā arī Dublinas III regulas 20. apsvērumā ir atgādināts princips, saskaņā ar kuru nevienam nedrīkstētu aizturēt tikai tādēļ, ka viņš ir lūdzis starptautisko aizsardzību.

Tomēr tas, ka dalībvalsts, kas atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, ir veikusi atpakaļnosūtīšanu, kā arī aizturēšanu tās robežkontroles punktos, pats par sevi nav šķērslis šā valstspiederīgā pārsūtīšanai uz šo dalībvalsti. Lai šo pārsūtīšanu izslēgtu, konstatētajām problēmām ir jāatbilst abiem kumulatīvajiem nosacījumiem, kas minēti Dublinas III regulas 3. panta 2. punkta otrajā daļā, saskaņā ar kuru šādu pārsūtīšanu neiespējamu padara vienīgi “sistēmiskas” problēmas, “kā rezultātā pastāv necilvēcīgas un pazemojošas attieksmes risks [Hartas] 4. panta nozīmē”. No tā izriet, ka, pirmām kārtām, konstatētajām problēmām ir vispārīgi jāattiecas uz patvēruma procedūru un uzņemšanas nosacījumiem, kas piemērojami starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējiem vai vismaz noteiktām starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju grupām kopumā. Otrām kārtām, ir jāpastāv nopietniem un pierādītiem iemesliem uzskatīt, ka pārsūtīšanas laikā vai pēc tās attiecīgajam trešās valsts valstspiederīgajam draudētu reāls risks tikt pakļautam iepriekš minētajai praksei un ka tā var to nostādīt tādā ekstrēmas nabadzības situācijā, kas ir tik nopietna, ka var tikt pielīdzināta necilvēcīgai vai pazemojošai attieksmei, kas aizliegta ar Hartas 4. pantu.

Attiecībā uz pierādīšanas standartu un kārtību, kas ļauj piemērot Dublinas III regulas 3. panta 2. punkta otro daļu, ņemot vērā, ka šajā tiesību normā nav konkrētu

²⁸ 1951. gada 28. jūlija Ženēvas Konvencija par bēgļu statusu, papildināta ar 1967. gada 31. janvāra Ņujorkas protokolu.

Kritēriji un mehānismi par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanai

precizējumu, ir jāatsaucas uz šīs regulas vispārīgajām normām un sistēmu. No tā izriet, ka, pirmkārt, dalībvalstij, kas vēlas pārsūtīt starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uz atbildīgo dalībvalsti, pirms tā var veikt šo pārsūtīšanu, ir jāņem vērā visa informācija, ko tai ir sniedzis minētais pieteikuma iesniedzējs, it īpaši attiecībā uz to, vai pastāv iespējams reāls risks minētās pārsūtīšanas brīdī vai pēc tās tikt pakļautam necilvēcīgai vai pazemojošai attieksmei Hartas 4. panta izpratnē. Otrkārt, dalībvalstij, kas lūgusi uzņemt starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju atpakaļ, ir jāsadarbības faktu konstatēšanā, novērtējot šā riska esamību, pamatojoties uz objektīvu, ticamu, precīzu un pienācīgi aktualizētu informāciju un ņemot vērā Savienības tiesībās garantēto pamattiesību aizsardzības standartu, vajadzības gadījumā pēc savas iniciatīvas ņemot vērā tādu nozīmīgu informāciju attiecībā uz varbūtējām sistēmiskām problēmām patvēruma procedūrā un starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšanas apstākļos atbildīgajā dalībvalstī, ko tā nevar nezināt. Treškārt, tad, ja ir nopietni un pierādīti iemesli uzskatīt, ka pārsūtīšanas gadījumā pastāv reāls tādas attieksmes risks, kas ir pretrunā Hartas 4. pantam, šai dalībvalstij ir jāatturas veikt šo pārsūtīšanu. Šādā gadījumā dalībvalstij, kurai jānosaka atbildīgā dalībvalsts, ir jāturpina Dublīnas III regulas III nodaļā izklāstīto kritēriju pārbaude, lai noteiktu, vai par atbildīgo var tikt izraudzīta cita dalībvalsts.

Lai gan tas ir tā, dalībvalsts, kura vēlas veikt pārsūtīšanu, var mēģināt saņemt no atbildīgās dalībvalsts individuālas garantijas, kas ir pietiekamas, lai izslēgtu reālu necilvēcīgas vai pazemojošas attieksmes risku pārsūtīšanas gadījumā, un – ja šādas garantijas tiek sniegtas un šķiet gan ticamas, gan pietiekamas, lai pilnīgi izslēgtu reālu šādas attieksmes risku – var veikt pārsūtīšanu.

2.2. Attiecīgās dalībvalsts diskrecionārā klauzula

Saskaņā ar Dublīnas II regulas 3. panta 2. punktā un pēc tam Dublīnas III regulas 17. pantā paredzētajām diskrecionārajām klauzulām katra dalībvalsts var izskatīt patvēruma pieteikumu, ko tai iesniedzis trešās valsts valstspiederīgais, pat ja saskaņā ar šajās regulās noteiktajiem kritērijiem šāda izskatīšana nav attiecīgās dalībvalsts pienākums.

Spriedums, 2013. gada 30. maijs (ceturtā palāta), Halaf (C-528/11, [EU:C:2013:342](#))

Patvērums – Regula (EK) Nr. 343/2003 – Dalībvalsts, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā patvēruma pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm, noteikšana – 3. panta 2. punkts – Dalībvalstu rīcības brīvība – Apvienoto Nāciju Augstā komisāra bēgļu jautājumos biroja loma – Dalībvalstu pienākums aicināt šo iestādi sniegt atzinumu – Neesamība

Kritēriji un mehānismi par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanai

Irākas valstspiederīgais *Z. F. Halaf* iesniedza patvēruma pieteikumu Bulgārijā. Tā kā, veicot meklēšanu *Eurodac* sistēmā, atklājās, ka viņš iepriekš jau bija iesniedzis patvēruma pieteikumu Grieķijā, Bulgārijas iestāde pieprasīja Grieķijas iestādēm viņu uzņemt atpakaļ. Tā kā uz minēto pieprasījumu netika saņemta atbilde Dublīnas II regulā noteiktajā termiņā ²⁹, Bulgārijas iestāde uzskatīja ³⁰, ka Grieķijas Republika ir piekritusi uzņemt *Z. F. Halaf* atpakaļ, un atļāva viņa pārsūtīšanu uz Grieķiju. *Z. F. Halaf* cēla prasību iesniedzējtiesā, lūdzot tai minēto lēmu atcelt. Viņš savu prasību pamatoja, atsaucoties it īpaši uz to, ka Apvienoto Nāciju Augstā komisāra bēgļu jautājumos birojs ir paudis aicinājumu Eiropas valstu valdībām pārtraukt patvēruma meklētāju nosūtīšanu atpakaļ uz Grieķiju.

Iesniedzējtiesa vaicāja, vai šajā situācijā var piemērot Dublīnas II regulas 3. panta 2. punktu, ņemot vērā, ka *Z. F. Halaf* gadījumā nav tādu apstākļu, kas pieļautu šīs regulas 15. pantā paredzētās humānās klauzulas piemērošanu.

Tādējādi Tiesa vispirms atzina – Dublīnas II regulas 3. panta 2. punkts pieļauj, ka dalībvalsts, kura nav saskaņā ar šīs regulas III nodaļā izklāstītajiem kritērijiem izraudzīta par atbildīgo, izskata patvēruma pieteikumu, pat ja nav tādu apstākļu, kas pieļautu minētās regulas 15. pantā ietvertās humānās klauzulas piemērošanu. Šī iespējamība nav atkarīga no tā, ka saskaņā ar minētajiem kritērijiem atbildīgā dalībvalsts nav sniegusi atbildi uz pieprasījumu par attiecīgā patvēruma meklētāja atpakaļuzņemšanu. Turpinot Tiesa precizēja – ja no Apvienoto Nāciju Augstā komisāra bēgļu jautājumos biroja dokumentiem izriet, ka dalībvalsts, kas saskaņā ar Dublīnas II regulas III nodaļā izklāstītajiem kritērijiem izraudzīta par atbildīgo, pārkāpj Savienības tiesību normas patvēruma jomā, dalībvalstij, kurā atrodas patvēruma meklētājs, atbildīgās dalībvalsts noteikšanas procesā nav pienākuma lūgt šīs organizācijas atzinumu.

Spriedums, 2017. gada 16. februāris (piektā palāta), C. K. u.c. (C-578/16 PPU, [EU:C:2017:127](#)) ³¹

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa – Robežas, patvērums un imigrācija – Dublīnas sistēma – Regula (ES) Nr. 604/2013 – Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 4. pants – Necilvēcīga vai pazemojoša attieksme – Smagi slima patvēruma meklētāja pārsūtīšana uz dalībvalsti, kura ir atbildīga par viņa pieteikuma izskatīšanu – Pamatotu iemeslu uzskatīt, ka šajā dalībvalstī pastāv sistēmiski trūkumi, neesamība – Pārsūtītājai dalībvalstij noteiktie pienākumi

Sīrijas valstspiederīgā un Ēģiptes valstspiederīgais ieceļoja Eiropas Savienības teritorijā ar Horvātijas izsniegtām vīzām, bet pēc tam iesniedza patvēruma pieteikumus Slovēnijā. Slovēnijas iestādes tad nosūtīja Horvātijas iestādēm pieprasījumu uzņemt šīs personas, jo Horvātija bija par viņu starptautiskās aizsardzības pieteikumu izskatīšanu atbildīgā

²⁹ Dublīnas II regulas 20. panta 1. punkta b) apakšpunkta otrais teikums.

³⁰ Pamatojoties uz šīs regulas 20. panta 1. punkta c) apakšpunktu.

³¹ Šis spriedums ir minēts arī I. 2.1. sadaļā "Hartas 4. panta pārkāpuma risks" (šajā sadaļā ir aplūkota tikai diskrecionārās klauzulas problemātika).

Kritēriji un mehānismi par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanai

dalībvalsts saskaņā ar Dublinas III regulas 12. panta 2. punktu. Horvātija šo pieprasījumu apmierināja. Tomēr, ņemot vērā, ka Sīrijas pilsoni bija grūtniecības stāvoklī, attiecīgo personu pārsūtīšana bija jāatliek līdz bērna piedzimšanai. Pēc tam attiecīgās personas iebilda viņu pārsūtīšanai uz Horvātiju, atsaucoties uz apstākli, ka tai būtu negatīva ietekme uz Sīrijas valstspiederīgās veselības stāvokli (viņai bija riska grūtniecība un pēc dzemdībām psihiska rakstura problēmas), kas var ietekmēt arī jaundzimušā labklājību, kā arī uz to, ka tās Horvātijā bija cietušas no rasistiska rakstura izteikumiem un vardarbības.

Šajā kontekstā iesniedzējtiesa vaicāja, vai apstākļos, kad patvēruma meklētāja ar īpaši smagu psihisku vai fizisku slimību pārsūtīšana izraisītu šīs personas veselības stāvokļa būtiskas un nelabojamas pasliktināšanās reālu un pierādītu risku, šī pārsūtīšana būtu necilvēcīga un pazemojoša attieksme šā panta izpratnē un – apstiprinošas atbildes gadījumā – vai attiecīgajai dalībvalstij būtu pienākums piemērot “diskrecionāro klauzulu”, kas paredzēta Dublinas III regulas 17. panta 1. punktā, un pašai izskatīt šo patvēruma pieteikumu.

Attiecībā uz diskrecionāro klauzulu Tiesa vispirms apstiprināja, ka jautājums par dalībvalsts īstenotu šīs klauzulas piemērošanu nav tikai valsts tiesību jautājums, ko interpretē šīs dalībvalsts konstitucionālā tiesa, bet ir Savienības tiesību interpretācijas jautājums LESD 267. panta izpratnē. Turpinot Tiesa atzina, ka tad, ja dalībvalstij kļūst skaidrs, ka patvēruma meklētāja veselības stāvoklis īstermiņā neuzlabosies vai ka ar procedūras apturēšanu uz ilgu laiku rodas risks pasliktināt šīs personas veselības stāvokli, šī dalībvalsts var izvēlēties pati izskatīt viņa pieteikumu, izmantojot “diskrecionāro klauzulu”. Lai gan tas ir tā, Dublinas III regulas 17. panta 1. punktu, to lasot Hartas 4. panta gaismā, tādā situācijā kā pamatlietā aplūkotā nevar interpretēt tādējādi, ka no tā izrietētu pienākums šai dalībvalstij šo normu piemērot. Tomēr gadījumā, kad attiecīgā patvēruma meklētāja veselības stāvoklis neļautu pieprasījuma iesniedzējai dalībvalstij veikt viņa pārsūtīšanu Dublinas III regulas 29. panta 1. punktā paredzētā sešu mēnešu termiņa beigām, atbildīgā dalībvalsts, kā norādīja Tiesa, būtu atbrīvota no tās pienākuma uzņemt attiecīgo personu un atbildība tad tiktu pārnesta uz pirmo dalībvalsti.

Spriedums, 2019. gada 23. janvāris (pirmā palāta), M. A. u.c. (C-661/17, [EU:C:2019:53](#))

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Patvēruma politika – Kritēriji un mehānismi tādas dalībvalsts noteikšanai, kura ir atbildīga par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu – Regula (ES) Nr. 604/2013 – Diskrecionārās klauzulas – Vērtējuma kritēriji

2017. gada 10. janvārī *International Protection Appeals Tribunal* (IPAT, Īrija) apstiprināja Īrijas komisāra bēgļu jautājumos lēmumu, kurā tas ieteica S.A. un M.A., kā arī viņu bērna A.Z. pārsūtīšanu uz Apvienoto Karalisti. Komisārs uzskatīja, ka Apvienotā Karaliste ir valsts, kas pamatojoties uz Dublinas III regulu, ir atbildīga par S.A. un M.A. iesniegto patvēruma pieteikumu izskatīšanu. IPAT uzskatīja, ka tai nav kompetences izmantot

Kritēriji un mehānismi par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanai

iespēju, kas piešķirta ar minētajā regulā paredzēto diskrecionāro klauzulu, saskaņā ar kuru katra dalībvalsts var nolemt izskatīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu, kas tai iesniegts, pat ja saskaņā ar atbildīgās dalībvalsts noteikšanas kritērijiem šāda izskatīšana nav attiecīgās dalībvalsts pienākums.

Iesniedzējtiesa, kurā tika iesniegta pārsūdzība par *IPAT* lēmumu, uzskatīja – lai atrisinātu tās izskatīšanā esošo strīdu, iepriekš ir jānoskaidro Apvienotās Karalistes izstāšanās no Eiropas Savienības procesa iespējamā ietekme uz Dublinas sistēmu, tātad tā uzdeva vairākus jautājumus Tiesai.

Tādējādi Tiesa vispirms atgādināja, ka dalībvalsts paziņojuma par nodomu izstāties no Savienības saskaņā ar LES 50. pantu sekas nav Savienības tiesību piemērošanas pārtraukšana šajā dalībvalstī un ka tāpēc šīs tiesības pilnībā turpina būt spēkā šajā valstī līdz brīdim, kad tā faktiski izstājas no Savienības.

Turpinot tā norādīja, ka no Dublinas III regulā paredzētās diskrecionārās klauzulas formulējuma skaidri izriet, ka šai tiesību normai ir fakultatīvs raksturs un ka šīs iespējas izmantošanai nav paredzēti nekādi īpaši nosacījumi. Tās mērķis ir ļaut katrai dalībvalstij suverēni, atkarībā no politiskiem, humāniem vai praktiskiem apsvērumiem nolemt piekrist izskatīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu, pat ja tā saskaņā ar minētajā regulā definētajiem kritērijiem par to nav atbildīga. Šis konstatējums atbilst minētās klauzulas mērķim, proti, saglabāt dalībvalstu prerogatīvas, kad tās īsteno tiesības piešķirt starptautisko aizsardzību, kā arī Tiesas pastāvīgajai judikatūrai, saskaņā ar kuru fakultatīvās tiesību normas piešķir dalībvalstīm plašu rīcības brīvību. Tiesa uzskatīja – apstāklis, ka dalībvalsts, šajā gadījumā Apvienotā Karaliste, kura ir noteikta par atbildīgo Dublinas III regulas izpratnē, ir paziņojusi par savu nodomu izstāties no Savienības saskaņā ar LES 50. pantu, nerada pienākumu dalībvalstij, kura veic šo noteikšanu, šajā gadījumā Īrijai, pašai, piemērojot diskrecionāro klauzulu, izskatīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu.

Turklāt Dublinas III regulas normas neuzliek par pienākumu dalībvalstij, kura atbilstoši šajā regulā izklāstītajiem kritērijiem nav atbildīga par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, ņemt vērā bērna labākās intereses un pašai izskatīt šo pieteikumu, piemērojot minētajā regulā paredzēto diskrecionāro klauzulu. Tiesa papildus tam uzskatīja, ka regula neuzliek pienākumu nodrošināt tiesiskās aizsardzības līdzekli attiecībā uz lēmumu par diskrecionārās klauzulas neizmantošanu, ņemot vērā, ka šis lēmums var tikt apstrīdēts, ceļot prasību par pārsūtīšanas lēmumu. Visbeidzot Tiesa konstatēja, ka tad, ja nav pierādījumu par pretējo, Dublinas III regulā ir nostiprināta prezumpcija, saskaņā ar kuru bērna labākajām interesēm atbilst šā bērna situācijas izvērtēšana neatrauti no viņa vecāku situācijas.

Kritēriji un mehānismi par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanai

3. Tieša lēmuma neesamība par atbildīgās dalībvalsts noteikšanu

Spriedums, 2018. gada 4. oktobris (virspalāta), Fathi (C-56/17, [EU:C:2018:803](#))

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa – Robežas, patvērums un imigrācija – Regula (ES) Nr. 604/2013 – 3. pants – Dalībvalsts, kas ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā kādā no dalībvalstīm iesniegta starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, noteikšana – Starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšana, nepieņemot tiešu lēmumu par tās dalībvalsts noteikšanu, kas ir atbildīga par izskatīšanu – Direktīva 2011/95/ES – 9. un 10. pants – Ar reliģiju pamatoti vajāšanas iemesli – Pierādījumi – Irānas tiesību akti par apostāzi – Direktīva 2013/32/ES – 46. panta 3. punkts – Efektīva tiesību aizsardzība

Šajā lietā kurdu izcelsmes Irānas valstspiederīgais Bulgārijas Valsts bēgļu aģentūrā iesniedza starptautiskās aizsardzības pieteikumu, pamatojoties uz vajāšanu, ko attiecībā pret viņu esot īstenojušas Irānas iestādes ar reliģiju saistītu iemeslu dēļ un, konkrēti, tāpēc, ka viņš pārgājis kristīgajā ticībā. Bulgārijas kompetentā iestāde veica šā pieteikuma izskatīšanu pēc būtības, bet pēc atbildīgās dalībvalsts noteikšanas procesa netika pieņemts tiešs lēmums. Aplūkots pieteikums tika noraidīts kā nepamatots, jo minētā iestāde uzskatīja, ka pieteikuma iesniedzēja stāstījumā ir būtiskas pretrunas un ka nav pierādīta ne vajāšanas vai vajāšanas draudu nākotnē, ne nāvēssoda draudu esamība.

Šajā kontekstā iesniedzējtiesa vaicāja Tiesai, vai tādā situācijā kā pamatlietā aplūkotā, Dublinas III regulas 3. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj, ka dalībvalsts iestādes pēc būtības izskata starptautiskās aizsardzības pieteikumu šīs regulas 2. panta d) punkta izpratnē, ja nav pieņemts tiešs šo iestāžu lēmums, ar ko, pamatojoties uz minētajā regulā paredzētajiem kritērijiem, ir noteikts, ka atbildība par šādas izskatīšanas veikšanu bija šai dalībvalstij.

Šajā ziņā Tiesa vispirms puda uzskatu, ka Dublinas III regulas 3. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas pieļauj, ka dalībvalsts iestādes pēc būtības izskata starptautiskās aizsardzības pieteikumu šīs regulas 2. panta d) punkta izpratnē, nepieņemot tiešu lēmumu, ar ko, pamatojoties uz minētajā regulā paredzētajiem kritērijiem, ir noteikts, ka atbildība par šādas izskatīšanas veikšanu bija šai dalībvalstij. Tiesa turklāt atzina, ka Procedūru direktīvas 46. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, izvērtējot prasību, ko starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs ir cēlis pret lēmumu, kurā viņa starptautiskās aizsardzības pieteikums ir uzskatīts par nepamatotu, dalībvalsts kompetentajai tiesai nav pienākuma pēc savas ierosmes pārbaudīt, vai iestādes, kas veikušas minēto izvērtējumu, ir pareizi piemērojušas par minētā pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanas kritērijus un mehānismus, kādi ir paredzēti Dublinas III regulā.

Kritēriji un mehānismi par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanai

4. Pārcelšana – Mehānisms pagaidu atkāpei no Dublinas mehānisma

Spriedums, 2017. gada 6. septembris, Slovākija un Ungārija/Padome (C-643/15 un C-647/15, EU:C:2017:631)

Prasība atcelt tiesību aktu – Lēmums (ES) 2015/1601 – Pagaidu pasākumi starptautiskās aizsardzības jomā Grieķijas Republikas un Itālijas Republikas labā – Ārkārtas situācija, ko raksturo pēkšņs trešo valstu valstspiederīgo pieplūdums noteiktu dalībvalstu teritorijā – Šo valstspiederīgo pārcelšana uz citām dalībvalstīm – Pārcelšanas iedalījumi – LESD 78. panta 3. punkts – Juridiskais pamats – Piemērošanas nosacījumi – Jēdziens “lēģislatīvs akts” – LESD 289. panta 3. punkts – Eiropadomes secinājumu saistošais raksturs attiecībā uz Eiropas Savienības Padomi – LES 15. panta 1. punkts un LESD 68. pants – Būtiski procedūras noteikumi – Eiropas Komisijas priekšlikuma grozījumi – Prasības par atkārtotu apspriešanos ar Eiropas Parlamentu un vienprātīgu balsojumu Eiropas Savienības Padomē – LESD 293. pants – Tiesiskās noteiktības un samērīguma principi

Reaģējot uz migrācijas krīzi, kas skāra Eiropu 2015. gada vasarā, Eiropas Savienības Padome pieņēma lēmumu ³², lai palīdzētu Itālijai un Grieķijai tikt galā ar migrantu masveida pieplūdumu. Ar šo lēmumu paredzēja divu gadu laikā no abām minētajām dalībvalstīm uz citām Savienības dalībvalstīm pārcelt 120 000 personu, kurām nepārprotami ir vajadzīga starptautiskā aizsardzība.

Apstrīdētais lēmums tika pieņemts, pamatojoties uz LESD 78. panta 3. punktu, kurā ir noteikts: “Ja viena vai vairākas dalībvalstis saskaras ar ārkārtas situāciju, ko raksturo pēkšņs trešo valstu pilsoņu pieplūdums, Padome pēc Komisijas priekšlikuma var paredzēt pagaidu pasākumus attiecīgās dalībvalsts vai dalībvalstu labā. Padome lemj, iepriekš apspriežoties ar Eiropas Parlamentu.”

Slovākija un Ungārija, kuras tāpat kā Čehijas Republika un Rumānija Padomē balsoja pret šā lēmuma pieņemšanu ³³, lūdza Tiesu to atcelt, atsaucoties, pirmkārt, uz pamatojumu, ka tā pieņemšanā bija pieļautas procesuāla rakstura kļūdas vai kļūdas saistībā ar neatbilstoša juridiskā pamata izvēli un, otrkārt, uz to, ka šis lēmums nav nedz piemērots migrācijas krīzes risināšanai, nedz šajā ziņā vajadzīgs.

Tiesa Slovākijas un Ungārijas celtās prasības pilnībā noraidīja.

Vispirms Tiesa noraidīja argumentu, ka esot bijis jāpiemēro likumdošanas procedūra ³⁴, jo LESD 78. panta 3. punktā ir paredzēta apspriešanās ar Eiropas Parlamentu gadījumā, kad tiek noteikts pasākums uz šīs normas pamata. Šajā ziņā Tiesa konstatēja, ka likumdošanas procedūru var piemērot tikai gadījumos, kad Līgumu normā ir tieša atsauce uz to. Taču LESD 78. panta 3. punktā nav nevienas tiešas atsauces uz

³² Padomes Lēmums (ES) 2015/1601 (2015. gada 22. septembris), ar ko nosaka pagaidu pasākumus starptautiskās aizsardzības jomā Itālijas un Grieķijas labā (OV 2015, L 248, 80. lpp.) (turpmāk tekstā – “apstrīdētais lēmums”).

³³ Somija balsojumā atturējās, bet pārējās dalībvalstis balsoja par lēmuma pieņemšanu.

³⁴ Parastā likumdošanas procedūra vai īpaša likumdošanas procedūra, kas paredzēta LESD 289. pantā.

Kritēriji un mehānismi par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanai

likumdošanas procedūru, tādējādi apstrīdēto lēmumu varēja pieņemt procedūrā, kas nav likumdošanas procedūra, un tādējādi tas ir nelegislatīvs akts.

Šajā pašā kontekstā Tiesa atzina, ka LESD 78. panta 3. punkts ļauj Savienības iestādēm veikt visus pagaidu pasākumus, kuri nepieciešami, lai efektīvi un ātri reaģētu uz steidzamības situāciju, ko raksturo pēkšņs pārvietoto personu pieplūdums. Šie pasākumi var arī paredzēt atkāpes no legīslatīvajiem aktiem ar nosacījumu, ka tie ir ierobežoti attiecībā gan uz to materiālo piemērojamību, gan piemērojamību laikā un ka nedz to mērķis, nedz sekas nav šādu aktu pastāvīga aizstāšana vai grozīšana – šajā lietā šie nosacījumi ir ievēroti.

Tiesa arī precizēja – tā kā apstrīdētais lēmums ir nelegislatīvs akts, uz tā pieņemšanu neattiecas prasības saistībā ar valstu parlamentu līdzdalību un saistībā ar Padomē notiekošo apspriežu un balsojuma atklātumu (šīs prasības ir piemērojamas tikai attiecībā uz legīslatīviem aktiem).

Turpinot Tiesa norādīja, ka apstrīdētā lēmuma piemērojamība laikā (no 2015. gada 25. septembra līdz 2017. gada 26. septembrim) precīzi ierobežota un tārad tā pagaidu raksturs nav apšaubāms.

Turklāt Tiesa atzina, ka Eiropadomes 2015. gada 25. un 26. jūnija secinājumi, saskaņā ar kuriem dalībvalstīm “konsensa ceļā” ir jālemj par to personu sadali, kurām acīmredzami ir nepieciešama starptautiskā aizsardzība, “atspoguļojot dalībvalstu konkrētās situācijas”, nevarēja liegt pieņemt apstrīdēto lēmumu. Šie secinājumi attiecas uz citu pārcelšanas projektu, kurā, reaģējot uz 2015. gada pirmajos sešos mēnešos konstatēto migrantu pieplūdumu, bija paredzēts starp dalībvalstīm sadalīt 40 000 personu. Par šo projektu tika pieņemts Lēmums 2015/1523³⁵, nevis šajā gadījumā apstrīdētais lēmums. Tiesa piebilda, ka Eiropadome nekādā gadījumā nevar grozīt Līgumos paredzētos noteikumus par balsošanu.

Papildus tam Tiesa konstatēja – lai gan Komisijas sākotnējā priekšlikumā bija veikti būtiski grozījumi, it īpaši attiecībā uz Ungārijas lūgumu netikt iekļautai to dalībvalstu sarakstā, kas gūst labumu no pārcelšanas mehānisma³⁶, un šīs valsts kvalificēšanu par pārcelšanas mērķa dalībvalsti, Parlaments pirms tas pieņēma 2015. gada 17. septembra rezolūciju, par šiem grozījumiem bija pienācīgi informēts, un tas Parlamentam ļāva šajā rezolūcijā šos grozījumus ņemt vērā. Šajā ziņā Tiesa uzsver, ka pārējie grozījumi, kas veikti pēc šā datuma, nav ietekmējuši pašu Komisijas priekšlikuma būtību.

Turklāt Tiesa atzina, ka Padomei apstrīdētais lēmums nebija jāpieņem vienprātīgi, kaut gan, lai pieņemtu iepriekš minētos grozījumus, tai nācās atkāpties no sākotnējā

³⁵ Padomes Lēmums (ES) 2015/1523 (2015. gada 14. septembris), ar ko nosaka pagaidu pasākumus starptautiskās aizsardzības jomā Itālijas un Grieķijas labā (OV 2015, L 239, 146. lpp.).

³⁶ Ungārija apgalvo, ka ir atteikusies tikt kvalificēta par dalībvalsti, kas gūst labumu no pārcelšanas mehānisma, lai izvairītos no atzīšanas par dalībvalsti, kura atbildīga par to patvēruma pieteikumu izskatīšanu, ko esot bijis jāiesniedz dalībvalstī, caur kuru migranti faktiski ieceļojuši Savienības teritorijā.

Kritēriji un mehānismi par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanai

Komisijas priekšlikuma. Tiesa konstatē, ka grozīto priekšlikumu Komisija apstiprināja ar divu savu locekļu starpniecību, kurus šim nolūkam bija pilnvarojusi komisāru kolēģija.

Bez tam Tiesa uzskatīja, ka apstrīdētajā lēmumā paredzētais pārcelšanas mehānisms nav pasākums, kas būtu acīmredzami nepiemērots tam, lai veicinātu tajā izvirzītā mērķa sasniegšanu, proti, palīdzētu Grieķijai un Itālijai pārvarēt 2015. gada migrācijas krīzes sekas.

Šajā ziņā Tiesa uzskatīja, ka lēmuma spēkā esamību nevar apšaubīt, pamatojoties uz retrospektīviem novērtējumiem par tā iedarbīguma pakāpi. Ja Savienības likumdevējam ir jānovērtē jauna tiesiskā regulējuma sekas nākotnē, tā novērtējumu var apšaubīt vienīgi tad, ja tas šķiet acīmredzami nepareizs, ņemot vērā informāciju, kas bija tā rīcībā attiecīgā tiesiskā regulējuma pieņemšanas brīdī. Taču šajā gadījumā tas tā nav, jo Padome, pamatojoties uz attiecīgajā laikposmā pieejamo statistikas datu detalizētu pārbaudi, ir veikusi objektīvu analīzi par šā pasākuma ietekmi uz attiecīgo ārkārtas situāciju.

Spriedums, 2020. gada 2. aprīlis, Komisija/Polija, Komisija/Ungārija, Komisija/Čehijas Republika (Starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju pagaidu pārcelšanas mehānisms) (C-715/17, C-718/17 un C-719/17, [EU:C:2020:257](#))

Valsts pienākumu neizpilde – Lēmumi (ES) 2015/1523 un (ES) 2015/1601 – Katra šī lēmuma 5. panta 2. un 4.–11. punkts – Pagaidu pasākumi starptautiskās aizsardzības jomā Grieķijas Republikas un Itālijas Republikas labā – Ārkārtas situācija, ko raksturo pēkšņs trešo valstu valstspiederīgo pieplūdums noteiktu dalībvalstu teritorijā – Šādu valstspiederīgo pārcelšana uz citu dalībvalstu teritoriju – Pārcelšanas procedūra – Dalībvalstu pienākums regulāri un vismaz ik pēc trim mēnešiem norādīt, cik pieteikuma iesniedzēju var ātri pārcelt uz to teritoriju – Secīgi pienākumi, kuru rezultātā tiek veikta faktiskā pārcelšana – Dalībvalstu intereses, kas saistītas ar valsts drošību un sabiedrisko kārtību – Dalībvalsts iespēja atsaukties uz LESD 72. pantu, lai nepiemērotu Savienības tiesību aktus, kuriem ir saistošs spēks

Tiesa apmierināja prasības sakarā ar valsts pienākumu neizpildi, kuras Komisija bija cēlusi pret Poliju, Ungāriju un Čehijas Republiku, lai panāktu, ka tiek konstatēts – nenorādot regulāri un vismaz reizi trijos mēnešos pietiekamu skaitu starptautiskās aizsardzības pieteikumu iesniedzēju, kuri var tikt ātri pārcelti uz to attiecīgo teritoriju, un tāpēc neīstenojot vēlākus tām saistošus pārcelšanas pienākumus, šīs dalībvalstis nav izpildījušas Savienības tiesībām izrietošos pienākumus. Pirmkārt, Tiesa secināja, ka attiecīgās trīs dalībvalstis ir pieļāvušas valsts pienākumu neizpildi attiecībā uz lēmumu, ko Padome bija pieņēmusi, lai obligātā kārtā no Grieķijas un Itālijas uz citām Savienības dalībvalstīm tiktu pārcelti 120 000 starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju ³⁷. Otrkārt, Tiesa konstatēja, ka Polija un Čehijas Republika nav arī izpildījušas pienākumus,

³⁷ Padomes Lēmums (ES) 2015/1601 (2015. gada 22. septembris), ar ko nosaka pagaidu pasākumus starptautiskās aizsardzības jomā Itālijas un Grieķijas labā (OV 2015, L 248, 80. lpp.). Šī lēmuma spēkā esamība bija apvienoto lietu C-643/15 un C-647/15 Slovākija un Ungārija/Padome priekšmets; skat. arī paziņojumu presei Nr. 91/17.

Kritēriji un mehānismi par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanai

kas izriet no agrāka lēmuma, ko Padome bija pieņēmusi, lai no Grieķijas un Itālijas uz citām Savienības dalībvalstīm brīvprātīgi tiktu pārcelti 40 000 starptautiskās aizsardzības pieteikumu iesniedzēju ³⁸. Savukārt Ungārijai pēdējā minētajā lēmumā paredzētie pārcelšanas pasākumi nebija saistoši.

2015. gada septembrī Padome, ņemot vērā ārkārtas situāciju saistībā ar trešo valstu valstspiederīgo ierašanos Grieķijā un Itālijā, pieņēma iepriekš minētos lēmumus (turpmāk tekstā – “pārcelšanas lēmumi”). Piemērojot šos lēmumus ³⁹, Polija 2015. gada decembrī bija norādījusi, ka uz tās teritoriju var ātri pārcelt 100 personas. Tomēr tā nebija veikusi šo pārcelšanu un uzņēmusies nekādas turpmākas saistības attiecībā uz pārcelšanu. Savukārt Ungārija nekad nav norādījusi to personu skaitu, kuras varēja tikt pārceltas uz tās teritoriju saskaņā ar tai saistošo pārcelšanas lēmumu, un nav veikusi nevienu pārcelšanu. Visbeidzot, Čehijas Republika 2016. gada februārī un maijā saskaņā ar pārcelšanas lēmumiem ⁴⁰ bija norādījusi, ka uz tās teritoriju var pārcelt 50 personas. No Grieķijas faktiski tika pārceltas divpadsmit personas, bet Čehijas Republika nebija uzņēmusies nekādas turpmākas saistības attiecībā uz pārcelšanu.

Vispirms Tiesa noraidīja visu trīs attiecīgo dalībvalstu izvirzīto argumentu, saskaņā ar kuru Komisijas prasības esot nepieņemamas tāpēc, ka pēc pārcelšanas lēmumu piemērošanas laikposma beigām attiecīgi 2017. gada 17. un 26. septembrī tās vairs nevarot novērst apgalvoto pienākumu neizpildi. Šajā ziņā Tiesa atgādināja, ka prasība sakarā ar valsts pienākumu neizpildi ir pieņemama, ja Komisija vienīgi lūdz Tiesu konstatēt apgalvotās pienākumu neizpildes esamību tostarp tādās situācijās, kādas ir aplūkotas šajās lietās, kad Savienības tiesību akts, kura pārkāpums tiek apgalvots, ir galīgi beidzis būt piemērojams pēc argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigām, proti, 2017. gada 23. augustā. Turklāt valsts pienākumu neizpildes konstatējumam aizvien piemīt materiāltiesiska interese – it īpaši, lai nodibinātu pamatu atbildībai, kas dalībvalstij var iestāties kā sekas tās pienākumu neizpildei attiecībā pret citām dalībvalstīm, Savienību vai privātpersonām.

Saistībā ar lietas būtību Polija un Ungārija it īpaši apgalvoja, ka tās varēja atstāt pārcelšanas lēmumus nepiemērotus saskaņā ar LESD 72. pantu, atbilstoši kuram LESD normas attiecībā uz brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kurā ietilpst arī patvēruma politika, neiespaido to dalībvalstu pienākumu izpildi, kas attiecas uz likumības un kārtības uzturēšanu un iekšējās drošības nodrošināšanu. Tiesa šajā ziņā atzina – tā kā LESD 72. pants ir tiesību norma, ar kuru ir paredzēta atkāpe no vispārējiem Savienības tiesību noteikumiem, tas ir jāinterpretē šauri. Tādējādi ar šo pantu dalībvalstīm nav piešķirtas tiesības atkāpties no Savienības tiesību normām, vienīgi atsaucoties uz interesēm, kas saistītas ar sabiedriskās kārtības uzturēšanu un valsts drošības

³⁸ Padomes Lēmums (ES) 2015/1523 (2015. gada 14. septembris), ar ko nosaka pagaidu pasākumus starptautiskās aizsardzības jomā Itālijas un Grieķijas labā (OV 2015, L 239, 146. lpp.).

³⁹ Katra šā lēmuma 5. panta 2. punkts.

⁴⁰ Katra šā lēmuma 5. panta 2. punkts.

Kritēriji un mehānismi par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanai

nodrošināšanu, bet tām ir noteikts pienākums pierādīt nepieciešamību piemērot šajā pantā paredzēto atkāpi, lai izpildītu savus pienākumus šajās jomās.

Šajā kontekstā Tiesa norādīja, ka atbilstoši pārcelšanas lēmumiem valsts drošības un sabiedriskās kārtības apsvērumi ir jāņem vērā visas pārcelšanas procedūras laikā līdz pat starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja faktiskajai pārsūtīšanai. Šajā ziņā Tiesa pauda viedokli, ka pārcelšanas mērķa dalībvalstu kompetentajām iestādēm ir jāatzīst plaša novērtējuma brīvība, kad tās nosaka, vai pastāv pamatoti iemesli uzskatīt, ka trešās valsts valstspiederīgais, kuru plānots pārcelt, rada draudus valsts drošībai vai sabiedriskajai kārtībai to teritorijā. Attiecībā uz šo aspektu Tiesa norādīja, ka jēdziens "draudi valsts drošībai vai sabiedriskajai kārtībai" pārcelšanas lēmumu izpratnē ⁴¹ ir jāinterpretē tādējādi, ka tas aptver gan faktiskus, gan potenciālus draudus valsts drošībai vai sabiedriskajai kārtībai. Tiesa tomēr precizēja – lai atsauktos uz iepriekš minētajiem pamatiem, šīm iestādēm pēc katrā gadījumā atsevišķi veiktas pārbaudes ir jābalstās uz saskanīgiem, objektīviem un konkrētiem pierādījumiem, kas pieļauj aizdomas, ka aplūkotais pieteikuma iesniedzējs rada vai var radīt draudus. Tāpēc tā atzina, ka šajās tiesību normās paredzētajam noteikumam pretrunā ir tas, ka dalībvalsts saistībā ar pārcelšanas procedūru vienīgi vispārējas prevencijas apsvērumu dēļ un neizveidojot tiešu saikni ar konkrēto gadījumu kategoriski atsaucas uz LESD 72. pantu, lai pamatotu tai saskaņā ar pārcelšanas lēmumiem saistošo pienākumu īstenošanas apturēšanu vai pat pārtraukšanu.

Turpinājumā lemjot par Čehijas Republikas izvirzīto pamatu par aplūkotā pārcelšanas mehānisma disfunkciju Tiesa minēja, ka, nekaitējot solidaritātes mērķim, kuru pauž pārcelšanas lēmumi, kā arī šo aktu obligātajam raksturam, nevar pieļaut, ka dalībvalsts var balstīties uz savu vienpusēju vērtējumu par pārcelšanas mehānisma, kas izveidots ar minētajiem tiesību aktiem, apgalvoto efektivitātes trūkumu vai pat disfunkciju, lai pilnībā izvairītos pildīt tai saskaņā ar šiem pašiem tiesību aktiem saistošos pārcelšanas pienākumus. Visbeidzot, atgādinājusi par pārcelšanas lēmumu saistošo spēku attiecībā uz Čehijas Republiku kopš to pieņemšanas un to piemērošanas laikposmā, Tiesa norādīja, ka šai dalībvalstij bija jānodrošina ar šiem lēmumiem noteikto pārcelšanas pienākumu izpilde neatkarīgi no cita veida palīdzības sniegšanas Grieķijas Republikai un Itālijas Republikai.

⁴¹ Katra šā lēmuma 5. panta 4. un 7. punkts.

II. Pārsūtīšanas uz atbildīgo dalībvalsti procedūra

1. Atpakaļuzņemšana gadījumā, kad notikusi nelikumīga atgriešanās dalībvalstī, kas veikusi pārsūtīšanu

Spriedums, 2018. gada 25. janvāris (trešā palāta), Hasan (C-360/16, [EU:C:2018:35](#))

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Regula (ES) Nr. 604/2013 – Dalībvalsts, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm, noteikšana – Atpakaļuzņemšanas pieprasījuma iesniegšanai paredzētā kārtība un termiņi – Trešās valsts valstspiederīgā nelikumīga atgriešanās pārsūtīšanu veikušajā dalībvalstī – 24. pants – Atpakaļuzņemšanas procedūra – 27. pants – Tiesību aizsardzības līdzeklis – Pārbaudes tiesā apjoms – Pēc pārsūtīšanas radušies apstākļi

A. Hasan 2014. gada oktobrī iesniedza patvēruma pieteikumu Vācijā. Tā kā, veicot meklēšanu Eurodac sistēmā, izrādījās, ka attiecīgā persona jau bija lūgusi starptautisko aizsardzību Itālijā, Vācijas kompetentā pārvalde, pamatojoties uz Dublinas III regulu, pieprasīja Itālijas iestādēm uzņemt A. Hasan atpakaļ. Itālijas iestādes uz šo atpakaļuzņemšanas pieprasījumu neatbildēja. 2015. gada janvārī pārvalde A. Hasan iesniegto patvēruma pieteikumu noraidīja kā nepieņemamu ar pamatojumu, ka Itālijas Republika ir par šā pieteikuma izskatīšanu atbildīgā dalībvalsts, un izdeva rīkojumu par A. Hasan pārsūtīšanu uz Itāliju. 2015. gada augustā A. Hasan tika pārsūtīts uz Itāliju. Tomēr tajā pašā mēnesī viņš nelikumīgi atgriezās Vācijā.

Šajā kontekstā iesniedzējtiesa it īpaši vaicāja Tiesai, vai Dublinas III regulas 23. un 24. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tādā situācijā kā pamatlietā aplūkotā, kurā trešās valsts valstspiederīgais pēc tam, kad bija iesniedzis starptautiskās aizsardzības pieteikumu pirmajā dalībvalstī, tika pārsūtīts uz šo dalībvalsti pēc otrajā dalībvalstī iesniegta jauna pieteikuma noraidīšanas un vēlāk atgriezās šīs otrās dalībvalsts teritorijā bez uzturēšanās atļaujas, šim trešās valsts valstspiederīgajam var tikt piemērota atpakaļuzņemšanas procedūra vai arī šī persona var tikt atkārtoti pārsūtīta uz pirmo no šīm dalībvalstīm, neveicot šādu procedūru.

Vispirms Tiesa konstatēja, ka personai, kura pēc tam, kad ir dalībvalstī iesniegusi starptautiskās aizsardzības pieteikumu, nelikumīgi atgriežas citas dalībvalsts teritorijā, bet tajā neiesniedz jaunu starptautiskās aizsardzības pieteikumu, Dublinas III regulas 24. pantā paredzētā procedūra var tikt piemērota. Apstāklis, ka šāda persona pirmās uzturēšanās laikā otrās no šīm dalībvalstīm teritorijā jau bija iesniegusi starptautiskās aizsardzības pieteikumu, kas bija ticis noraidīts šīs regulas 26. panta 1. punktā paredzētajos apstākļos, nevar izmainīt šo analīzi. Tā kā šis pieteikums šajā dalībvalstī

Kritēriji un mehānismi par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanai

vairs netiek izskatīts, šis apstāklis nevar nozīmēt, ka šī persona ir pielīdzināma personai, kura ir iesniegusi jaunu starptautiskās aizsardzības pieteikumu, kas būtu vai nu atbilstoši šim 26. panta 1. punktam jānoraida, pirms varētu tikt veikta pārsūtīšana, vai arī minētajai dalībvalstij būtu jāizskata saskaņā ar minētās regulas 23. panta 3. punktu, ja būtu aizkavēšanās atpakaļuzņemšanas procedūras īstenošanā.

Turpinot Tiesa atzina – tā kā ar pārsūtīšanas veikšanu pašu par sevi nevar tikt galīgi noteikta tās dalībvalsts atbildība, uz kuru attiecīgā persona ir pārsūtīta, atkārtotu pārsūtīšanu var paredzēt tikai tad, ja šīs personas situācija ir atkārtoti izvērtēta, lai pārliedzinātos, vai atbildība pēc minētās personas pārsūtīšanas nav pārgājusi uz citu dalībvalsti. Šajā ziņā Tiesa uzsvēra, ka šāda attiecīgās personas situācijas atkārtota izvērtēšana var tikt veikta, neietekmējot starptautiskās aizsardzības pieteikumu ātras izskatīšanas mērķa īstenošanu, jo šī atkārtotā izvērtēšana nozīmē vienīgi to, ka tiek ņemtas vērā kopš pirmā pārsūtīšanas lēmuma pieņemšanas notikušās izmaiņas.

No tā Tiesa secināja, ka situācijā, kurā trešās valsts valstspiederīgais pēc tam, kad bija iesniedzis starptautiskās aizsardzības pieteikumu pirmajā dalībvalstī, tika pārsūtīts uz šo dalībvalsti pēc otrajā dalībvalstī iesniegta jauna pieteikuma noraidīšanas un vēlāk atgriezās šīs otrās dalībvalsts teritorijā bez uzturēšanās atļaujas, šim trešās valsts valstspiederīgajam var tikt piemērota atpakaļuzņemšanas procedūra un šī persona nevar tikt atkārtoti pārsūtīta uz pirmo no šīm dalībvalstīm, neveicot šādu procedūru.

2. Iepriekšējs pārsūtīšanas lēmums

Sprīdums, 2018. gada 31. maijs (otrā palāta), Hassan (C-647/16, [EU:C:2018:368](#))

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Regula (ES) Nr. 604/2013 – Dalībvalsts, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm, noteikšana – Uzņemšanas un atpakaļuzņemšanas procedūras – 26. panta 1. punkts – Lēmuma par pārsūtīšanu pieņemšana un paziņošana, pirms pieprasījuma saņēmēja dalībvalsts akceptējusi pieteikumu par atpakaļuzņemšanu

Vispirms lūdzis starptautisko aizsardzību Vācijā, Irākas valstspiederīgais A. Hassan devās uz Franciju un tur tika aizturēts. Francijas iestādes tad pieprasīja Vācijas iestādēm uzņemt A. Hassan atpakaļ, tajā pašā dienā vienlaikus nolemjot minēto pārsūtīt uz Vāciju. Francijas iestādes uzskatīja, ka saskaņā ar Dublīnas III regulu Vācija ir atbildīga par A. Hassan starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, jo šādu pieteikumu viņš bija iesniedzis tieši šajā valstī. Lēmumu, ar kuru bija uzdots A. Hassan pārsūtīt uz Vāciju viņš apstrīdēja Francijas tiesā. Viņš it īpaši norādīja, ka ar šo lēmumu nav ievērota Dublīnas III regula, jo tas tika pieņemts un viņam paziņots, vēl pirms pieprasījuma saņēmēja dalībvalsts (Vācija) bija tieši vai netieši atbildējusi uz Francijas iestāžu atpakaļuzņemšanas pieprasījumu.

Kritēriji un mehānismi par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanai

Iesniedzējtiesa vaicāja Tiesai, vai šajā kontekstā Francijas iestādes varēja pieņemt pārsūtīšanas lēmumu attiecībā uz *A. Hassan* un viņam to paziņot, vēl pirms Vācija bija tieši vai netieši piekritusi veikt šo atpakaļuzņemšanu.

Šajā ziņā Tiesa atzina, ka no Dublīnas III regulas teksta, rašanās vēstures un mērķa skaidri izriet, ka pārsūtīšanas lēmumu var pieņemt un paziņot attiecīgajai personai tikai pēc tam, kad dalībvalsts, kas saņēmusi pieprasījumu, ir tieši vai netieši piekritusi uzņemt šo personu atpakaļ. It īpaši Tiesa norādīja, ka tāda persona kā *A. Hassan* varētu būt spiesta celt prasību par pārsūtīšanas lēmumu, vēl pirms pieprasījuma saņēmēja dalībvalsts ir atbildējusi uz atpakaļuzņemšanas pieprasījumu, lai gan šādu prasību var iesniegt tikai gadījumā, kad pieprasījuma saņēmēja dalībvalsts uz atpakaļuzņemšanas pieprasījumu ir atbildējusi apstiprinoši. Turklāt attiecīgās personas tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību tvērums varētu tikt ierobežots, ja lēmums par pārsūtīšanu būtu pamatots tikai ar tādiem tiešajiem un netiešajiem pierādījumiem, kurus savākusi pieprasījuma iesniedzēja dalībvalsts (šajā lietā – Francija). Visbeidzot, ja tiktu pieļauts, ka pārsūtīšanas lēmumu var pieņemt un paziņot, pirms pieprasījuma saņēmēja dalībvalsts ir sniegusi atbildi, dalībvalstīs, kurās nav paredzēta šāda lēmuma apturēšana, pirms atbildes saņemšanas no pieprasījuma saņēmējas dalībvalsts, attiecīgā persona tiktu pakļauta riskam, ka tā tiks pārsūtīta uz šo dalībvalsti, vēl pirms šī valsts tam principā ir piekritusi.

3. Pārsūtīšanas termiņš

Spriedums, 2009. gada 29. janvāris (ceturtdā palāta), Petrosian (C-19/08, [EU:C:2009:41](#))

Patvēruma tiesības – Regula (EK) Nr. 343/2003 – Patvēruma meklētāja, kura pieteikums ir ticis noraidīts un kurš atrodas citā dalībvalstī, kurā viņš ir iesniedzis jaunu patvēruma pieteikumu, uzņemšana atpakaļ kādā dalībvalstī – Patvēruma meklētāja pārsūtīšanas izpildes termiņa sākuma diena – Pārsūtīšanas procedūra, par kuru ir iesniegta prasība, kam var būt apturoša iedarbība

Armēnijas izcelsmes *Petrosian* ģimenes locekļi pirmo patvēruma pieteikumu iesniedza Francijā, kur tas tika noraidīts, un pēc tam iesniedza patvēruma pieteikumu Zviedrijā. Zviedrijas iestādes lūdza Francijas iestādēm uzņemt šīs ģimenes locekļus atpakaļ. Tā kā Francijas iestādes piekrita atpakaļuzņemšanai, tika nolemts veikt ģimenes locekļu pārsūtīšanu uz Franciju, pamatojoties uz Dublīnas II regulas 20. panta 1. punkta d) apakšpunktu, bet attiecīgās personas vairākkārtīgi pārsūdzēja lēmumu, ar kuru bija uzdots veikt pārsūtīšanu, un tādējādi beidzās Dublīnas II regulas 20. panta 1. punkta d) apakšpunktā ⁴² paredzētais sešu mēnešu termiņš. Šis termiņš, kas sākas “no dienas,

⁴² Atbilstoši šai tiesību normai patvēruma pieteikuma iesniedzēja pārsūtīšanu uz dalībvalsti, kurai ir pienākums to atkal ielaist savā teritorijā, veic cik vien iespējams īsā laikā un, vēlākais, sešos mēnešos no dienas, kad otra dalībvalsts ir akceptējusi pieprasījumu par uzņemšanu, vai

Kritēriji un mehānismi par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanai

kad pieņemts lēmums par pārsūdzību vai pārskatīšanu”, ir paredzēts tam, lai ļautu dalībvalstij, kurā iesniegts patvēruma pieteikums, veikt pārsūtīšanu, savukārt tad, ja šis termiņš beidzas, par atbildīgo kļūst šī pati dalībvalsts.

Šajā kontekstā iesniedzējtiesa vaicāja Tiesai, kurš var būt notikums, no kā sāk skaitīt sešu mēnešu termiņu, un it īpaši – vai šo termiņu ir jāsāk skaitīt jau no dienas, kad ir pieņemts tiesas pagaidu lēmums, ar kuru ir apturēta pārsūtīšanas procedūras īstenošana, vai tikai no dienas, kad ir pieņemts tiesas lēmums, kurā ir lemts par procedūras pamatotību un kurš vairs nevar būt šķērslis šai īstenošanai.

Tiesa, pirmkārt, uzskatīja, ka to dalībvalstu garantēto tiesas aizsardzību, kuru tiesas var apturēt pārsūtīšanas lēmuma izpildi, tādējādi ļaujot patvēruma meklētājam efektīvi apstrīdēt attiecībā uz viņu pieņemtos lēmumus, nevar upurēt par labu patvēruma pieteikumu ātras izskatīšanas prasībai. Dalībvalstis, kas ir vēlējušās ieviest tiesību aizsardzības līdzekļus, ar kuriem var tikt pieņemti lēmumi, kam pārsūtīšanas procedūrā ir apturoša iedarbība, nedrīkst ātras izskatīšanas prasības izpildes vārdā tikt nostādītas nelabvēlīgākā situācijā par to, kādā atrodas dalībvalstis, kuras to nav uzskatījušas par nepieciešamu. Tādējādi dalībvalsts, kas pārsūtīšanas procedūrā ir nolēmusi ieviest tiesību aizsardzības līdzekļus, kuriem attiecīgā gadījumā ir apturoša iedarbība, tiktu nostādīta neērtā situācijā, jo tad, ja patvēruma meklētāja pārsūtīšanu neizdotos organizēt ļoti īsajā laikposmā starp tiesas, kas izskata lietu pēc būtības, nolēmumu un pārsūtīšanas izpildes termiņa beigām, šī dalībvalsts riskētu tikt galīgi izraudzīta par dalībvalsti, kas ir atbildīga par patvēruma pieteikuma izskatīšanu. No tā izriet, ka, interpretējot Dublinas II regulas 20. panta 1. punkta d) apakšpunkta noteikumus, nedrīkst secināt, ka Kopienas tiesību ievērošanas vārdā pieprasījuma iesniedzējai valstij nebūtu jāievēro tāda tiesas pagaidu lēmuma apturošā iedarbība, kurš ir pieņemts, izskatot prasību, kam var būt šāda iedarbība.

Otrkārt, attiecībā uz dalībvalstu procesuālās autonomijas principa ievērošanu, Tiesa norādīja – ja tiktu apstiprināta tāda Dublinas II regulas 20. panta 1. punkta d) apakšpunkta interpretācija, saskaņā ar kuru pārsūtīšanas izpildes termiņu sāk skaitīt jau no dienas, kad ir pieņemts pagaidu lēmums, kam piemīt apturoša iedarbība, valsts tiesai, kura vēlētos šā termiņa ievērošanu saskaņot ar tāda tiesas pagaidu lēmuma ievērošanu, kam piemīt apturoša iedarbība, būtu pienākums par pārsūtīšanas procedūras pamatotību lemt pirms minētā termiņa beigām, pieņemot lēmumu, kurā attiecīgā gadījumā tiesām piešķirtā vajadzīgā laika trūkuma dēļ nav bijis iespējams pietiekami ņemt vērā strīda sarežģīto raksturu.

Tiesa no tā secināja, ka tad, ja pieprasījuma iesniedzējas dalībvalsts tiesību aktos paredzēts, ka prasības celšana aptur pārsūtīšanas izpildi, pārsūtīšanas izpildes termiņu sāk skaitīt nevis jau no dienas, kad ir pieņemts tiesas pagaidu lēmums, ar ko ir apturēta pārsūtīšanas procedūras īstenošana, bet tikai no dienas, kad ir pieņemts tiesas lēmums, kurā ir lemts par procedūras pamatotību un kurš vairs nevar būt šķērslis šai īstenošanai.

no dienas, kad pieņemts lēmums par pārsūdzību vai pārskatīšanu, ja tas aptur pārsūtīšanu. Atbilstoši šā paša panta 2. punktam, ja pārsūtīšana nenotiek šajā sešu mēnešu termiņā, tad atbildīga ir dalībvalsts, kurā iesniegts patvēruma pieteikums.

Spriedums, 2019. gada 19. marts (virspalāta), Jawo (C-163/17, [EU:C:2019:218](#))⁴³

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa – Dublinas sistēma – Regula (ES) Nr. 604/2013 – Pieteikuma iesniedzēja pārsūtīšana uz dalībvalsti, kura ir atbildīga par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu – Jēdziens “bēgšana” – Pārsūtīšanas termiņa pagarināšanas kārtība – Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 4. pants – Nopietns necilvēcīgas un pazemojošas attieksmes risks patvēruma procedūras rezultātā – Starptautiskās aizsardzības saņēmēju dzīves apstākļi minētajā dalībvalstī

Gambijas valstspiederīgais, kas Eiropas Savienībā bija ieceļojis caur Itāliju, šajā dalībvalstī iesniedza patvēruma pieteikumu, bet pēc tam devās uz Vāciju, kur iesniedza jaunu pieteikumu. Nosūtījušas Itālijas iestādēm pieprasījumu uzņemt attiecīgo personu atpakaļ, Vācijas iestādes noraidīja tās patvēruma pieteikumu un izdeva rīkojumu par tās izraidīšanu uz Itāliju. Pirmais pārsūtīšanas mēģinājums bija neveiksmīgs, jo patvēruma meklētājs neatradās izmitināšanas centrā, kur viņam bija piešķirta vieta. Vācijas iestādes, uzskatīdamas, ka viņš ir aizbēdzis, informēja Itālijas iestādes par to, ka nav iespējams veikt pārsūtīšanu, un par termiņa pagarināšanu saskaņā ar Dublinas III regulas 29. panta 2. punktu. Šajā pantā ir paredzēts, ka pārsūtīšanas termiņš ir seši mēneši, bet to var pagarināt, ilgākais, līdz astoņpadsmit mēnešiem patvēruma meklētāja bēgšanas gadījumā. Pēc tam attiecīgā persona norādīja, ka bija devusies pie drauga un nebija zinājusi, ka tai ir jāziņo par savu prombūtni. Vienlaikus šī persona cēla prasību par pārsūtīšanas lēmumu un pēc tam, kad šī prasība tika noraidīta, iesniedza apelācijas sūdzību iesniedzējtiesā. Šajā apelācijas sūdzībā Gambijas valstspiederīgais apgalvoja – ņemot vērā to, ka viņš nebija bēdzis, Vācijas iestādes nebija tiesīgas pagarināt termiņu viņa pārsūtīšanai uz Itāliju. Viņš arī atsaucās uz to, ka Itālijā pastāv sistēmiskas problēmas patvēruma jomā, kas liedzot viņu pārsūtīt uz šo valsti.

Iesniedzējtiesa Tiesai citastarp vaicāja, kādos apstākļos var konstatēt, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs ir aizbēdzis un tādējādi var pagarināt termiņu viņa pārsūtīšanai uz dalībvalsti, kas principā ir atbildīga par viņa pieteikuma izskatīšanu.

Šajā ziņā Tiesa, pirmkārt, precizēja, ka jēdziens “bēgšana” Dublinas III regulas 29. panta 2. punkta izpratnē ietver tostarp nodoma elementa esamību un tādējādi šī tiesību norma principā ir piemērojama tikai tad, ja pieteikuma iesniedzējs no valsts iestādēm izvairās apzināti, lai nepieļautu pārsūtīšanu. Tiesa tomēr piebilda – lai nodrošinātu Dublinas III regulas efektīvu darbību un ņemot vērā būtiskās grūtības, ar kurām var sastapties minētās iestādes, sniedzot pierādījumus par pieteikuma iesniedzēja nolūkiem, var pieņemt, ka viņš ir aizbēdzis gadījumā, ja pārsūtīšana nevar tikt īstenota tāpēc, ka šis pieteikuma iesniedzējs ir atstājis viņam piešķirto dzīvesvietu, neinformējot valsts iestādes par savu prombūtni, un attiecīgā gadījumā nav lūdzis iepriekšēju atļauju. Tomēr šis pieņēmums ir piemērojams tikai gadījumā, ja pieteikuma iesniedzējs ir ticis pienācīgi informēts par pienākumiem, kuri tam šajā ziņā ir saskaņā ar Direktīvas 2013/33 5. pantu.

⁴³ Šis spriedums ir minēts arī I.2.1. sadaļā “Hartas 4. panta pārkāpuma risks”.

Kritēriji un mehānismi par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanai

Turklāt pieteikuma iesniedzējam ir jāsaglabā iespēja pierādīt, ka fakts, ka viņš nav brīdinājis kompetentās iestādes par savu prombūtni, ir attaisnojams ar pamatotiem iemesliem, nevis ar nolūku izvairīties no šīm iestādēm.

Otrkārt, attiecībā uz pārsūtīšanas termiņa pagarināšanas kārtību Tiesa uzskatīja, ka nav nepieciešama nekāda iepriekšēja saskaņošana starp pieprasījuma iesniedzēju dalībvalsti un atbildīgo dalībvalsti. Tādējādi, lai pagarinātu pārsūtīšanas termiņu, ilgākais, līdz astoņpadsmit mēnešiem, pietiek ar to, ka pirmā dalībvalsts pirms sešu mēnešu termiņa beigām informē otro dalībvalsti par faktu, ka pieteikuma iesniedzējs ir aizbēdzis, kā arī precizē jauno pārsūtīšanas termiņu.

III. Pārsūtīšanas lēmuma pārbaudes tiesā apjoms

1. Ierobežota pārbaude tiesā – Dublinas II regula

Savā judikatūrā par Dublinas II regulas interpretāciju Tiesa paredzēja patvēruma pieteikuma iesniedzējam iespēju apšaubīt atbildīgās dalībvalsts kritērija izvēli, vienīgi atsaucoties uz tādām sistēmiskām problēmām patvēruma procedūrā un starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšanas apstākļos šajā dalībvalstī, kas izraisītu viņa Hartas 4. pantā garantēto pamattiesību pārkāpumu.

Spriedums, 2013. gada 10. decembris (virspalāta), Abdullahi (C-394/12, [EU:C:2013:813](#))

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Kopējā Eiropas patvēruma sistēma – Regula (EK) Nr. 343/2003 – Par patvēruma pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšana – Atbildības par patvēruma pieteikuma izskatīšanu kritēriju ievērošanas pārbaude – Pārbaudes tiesā apjoms

Somālijas valstspiederīgā *S. Abdullahi*, kura bija ieradusies Austrijā ar cilvēku kontrabandistu starpniecību un kura tur tika aizturēta netālu no Ungārijas robežas, 2011. gada augustā iesniedza starptautiskās aizsardzības pieteikumu. Austrijas kompetentā iestāde saskaņā ar Dublinas II regulas 10. panta 1. punktu nosūtīja Ungārijai uzņemšanas pieprasījumu, kam Ungārija piekrita. Tāpēc Austrijas iestāde *S. Abdullahi* patvēruma pieteikumu Austrijā noraidīja kā nepieņemamu un nolēma viņu pārsūtīt uz Ungāriju. Savā prasībā par šo lēmumu *S. Abdullahi* pirmo reizi norādīja, ka par viņas patvēruma pieteikuma izskatīšanu atbildīgā dalībvalsts ir nevis Ungārija, bet Grieķijas Republika. Tomēr *S. Abdullahi* apgalvoja, ka šī pēdējā dalībvalsts noteiktos aspektos neievēro cilvēktiesības un tādēļ viņas patvēruma pieteikums ir jāizskata Austrijas iestādēm.

Kritēriji un mehānismi par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanai

Tā kā iesniedzējtiesai bija šaubas par atbildības uzņemšanos no dalībvalsts puses, tā nolēma vērsties Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu. Šajā ziņā tā norādīja, ka dalībvalsts atbildības pārbaude prasītu veikt ļoti apjomīgu vērtējumu, kas nav savienojams ar prasību ātri noteikt kompetento dalībvalsti. Turklāt, lai gan Dublīnas II regulā ir paredzētas patvēruma meklētāja tiesības apstrīdēt viņa pārsūtīšanu, šī regula nepamatojot tiesības uz to, lai patvēruma piešķiršanas procedūra notiktu kādā konkrētā valstī pēc patvēruma meklētāja izvēles.

Šajā ziņā Tiesa atzina, ka Dublīnas II regulas 19. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka apstākļos, kad dalībvalsts ir piekritusi uzņemt patvēruma meklētāju, piemērojot minētās regulas 10. panta 1. punktā paredzēto kritēriju, proti, kā dalībvalsts, kurā notikusi patvēruma meklētāja pirmā ieceļošana Eiropas Savienības teritorijā, šis patvēruma meklētājs var apšaubīt šā kritērija izvēli, vienīgi atsaukdamies uz tādām sistēmiskām problēmām patvēruma piešķiršanas procesā un patvēruma meklētāju uzņemšanas apstākļos šajā dalībvalstī, kuras rada nopietnus iemeslus uzskatīt, ka šim patvēruma meklētājam radīsies reāls risks tikt pakļautam necilvēcīgai vai pazemojošai attieksmei Hartas 4. panta izpratnē.

2. Paplašināta pārbaude tiesā – Dublīnas III regula

Šī judikatūras attīstība ir saistīta ar būtiskām izmaiņām noteikumos par tiesību aizsardzības līdzekļiem attiecībā uz pārsūtīšanas lēmumu (skat. atšķirību starp Dublīnas II regulas 19. panta 2. punktu un Dublīnas III regulas 27. pantu⁴⁴, kā arī 19. apsvērumu). Proti, starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs ir ticis iesaistīts atbildīgās dalībvalsts noteikšanas procesā. Šajā procesā pieteikuma iesniedzējs tiek informēts par atbildības kritērijiem un var sniegt informāciju, kas ļauj pareizi piemērot šos kritērijus.

Tāpēc turpmāk minētajos spriedumos Tiesa ir atzinusi, ka pieteikuma iesniedzējs var atsaukties uz atbildības kritērija kļūdainu piemērošanu pat tad, ja no tās neizriet viņa pamattiesību pārkāpums.

⁴⁴ Saskaņā ar Dublīnas III regulas 27. panta 1. punktu starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējam ir tiesības uz efektīvu tiesiskās aizsardzības līdzekli, proti, pārsūtīšanas lēmuma faktisku un juridisku apelāciju vai pārskatīšanu tiesā.

Kritēriji un mehānismi par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanai

2.1. Tehnisko noteikumu neievērošana

Spriedumi, 2016. gada 7. jūnijs (virspalāta), Ghezelbash (C-63/15, [EU:C:2016:409](#)), un 2016. gada 7. jūnijs (virspalāta), Karim (C-155/15, [EU:C:2016:410](#))

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Regula (ES) Nr. 604/2013 – Dalībvalsts, kas ir atbildīga par trešās valsts pilsoņa kādā no dalībvalstīm iesniegta patvēruma pieteikuma izskatīšanu, noteikšana – 12. pants – Uzturēšanās atļauju vai vīzu izdošana – 27. pants – Tiesību aizsardzības līdzeklis – Pārbaudes tiesā tvērums

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Regula (ES) Nr. 604/2013 – Dalībvalsts, kas ir atbildīga par trešās valsts pilsoņa kādā no dalībvalstīm iesniegta patvēruma pieteikuma izskatīšanu, noteikšana – 18. pants – Patvēruma meklētāja, kura pieteikums vēl tiek izskatīts, atpakaļuzņemšana – 19. pants – Atbildības izbeigšanās – Prombūtne no dalībvalstu teritorijas vismaz trīs mēnešus – Jauna atbildīgās dalībvalsts noteikšanas procedūra – 27. pants – Tiesību aizsardzības līdzeklis – Pārbaudes tiesā apjoms

Lietā *Ghezelbash* Irānas valstspiederīgais bija Nīderlandes iestādēm iesniedzis termiņuzturēšanās atļaujas pieteikumu. Tā kā, veicot meklēšanu Eiropas Savienības Vīzu informācijas sistēmā (VIS), izrādījās, ka Francijas Republikas Ārējā pārstāvniecība Irānā ir izsniegusi *M. Ghezelbash* vīzu noteiktam laikposmam, Nīderlandes valsts sekretārs, pamatojoties uz Dublinas III regulu, pieprasīja Francijas iestādēm uzņemt šo personu. Tās šim pieprasījumam piekrita. Tomēr otrās uzklaušanās laikā Nīderlandes iestādēs attiecīgā persona lūdza iespēju iesniegt oriģinālos dokumentus, kas pierāda, ka viņš bija atgriezies Irānā pēc tam, kad bija devies uz Franciju, un tas, viņaprāt, nozīmē, ka pēdējā minētā dalībvalsts nav atbildīga par viņa patvēruma pieteikuma izskatīšanu. Tādējādi radās jautājums par to, vai attiecīgajai personai ir tiesības apstrīdēt Francijas Republikas atbildību par tās patvēruma pieteikuma izskatīšanu pēc tam, kad šī dalībvalsts ir uzņēmusies šādu atbildību.

Šajā kontekstā Tiesa uzskatīja, ka Dublinas III regulas 27. panta 1. punkts, to lasot šīs regulas 19. apsvēruma gaismā, ir jāinterpretē tādējādi, ka patvēruma meklētājs, ceļot prasību par pārsūtīšanas lēmumu, kas pieņemts attiecībā uz viņu, var atsaukties uz minētajā regulā paredzēta atbildības kritērija kļūdainu piemērošanu.

Lietā *Karim* Sīrijas valstspiederīgais lūdza starptautisko aizsardzību Zviedrijā. Tā kā, veicot meklēšanu *Eurodac* sistēmā, izrādījās, ka attiecīgā persona jau bija lūgusi šādu aizsardzību Slovēnijā, *Migrationsverket* (Zviedrijas Migrācijas lietu pārvalde, turpmāk tekstā – “pārvalde”) pieprasīja Slovēnijas iestādēm to uzņemt atpakaļ, pamatojoties uz Dublinas III regulas 18. panta 1. punkta b) apakšpunktu.

Slovēnijas iestādes šim pieprasījumam piekrita. Tad pārvalde šīs iestādes informēja, ka attiecīgā persona ir norādījusi, ka pēc sava pirmā patvēruma pieteikuma ir atstājusi dalībvalstu teritoriju uz vairāk nekā trim mēnešiem un ka tās pasē ir ieceļošanas vīza Libānā. Tā kā Slovēnijas iestādes atkārtoti piekrita pieprasītajai atpakaļuzņemšanai,

Kritēriji un mehānismi par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanai

pārvalde attiecīgās personas starptautiskās aizsardzības pieteikumu noraidīja. Tomēr šī persona uzskatīja, ka Slovēnija nav dalībvalsts kas atbildīga par tās patvēruma pieteikuma izskatīšanu.

Tādējādi Tiesa vispirms atzina, ka Dublinas III regulas 19. panta 2. punkts, proti, tā otrā daļa, ir piemērojams trešās valsts valstspiederīgajam, kurš pēc pirmā patvēruma pieteikuma iesniegšanas dalībvalstī iesniedz pierādījumus, ka ir atstājis dalībvalstu teritoriju vismaz uz trim mēnešiem pirms jauna patvēruma pieteikuma iesniegšanas citā dalībvalstī. Dublinas III regulas 19. panta 2. punkta pirmajā daļā ir paredzēts, ka principā šīs regulas 18. panta 1. punktā noteiktās uzņemšanas un atpakaļuzņemšanas saistības izbeidzas, ja atbildīgā dalībvalsts, kad tai tiek pieprasīts uzņemt atpakaļ patvēruma meklētāju, var konstatēt, ka attiecīgā persona ir atstājusi dalībvalstu teritoriju vismaz uz trim mēnešiem. Tomēr minētās regulas 19. panta 2. punkta otrajā daļā ir precizēts, ka pieteikumu, kas iesniegts pēc šī prombūtnes laikposma, uzskata par jaunu pieteikumu, kas ir pamatā jaunai procedūrai, lai noteiktu atbildīgo dalībvalsti. No tā izriet, ka situācijā, kad trešās valsts pilsonis pēc tam, kad viņš ir iesniedzis pirmo patvēruma pieteikumu dalībvalstī, ir atstājis dalībvalstu teritoriju vismaz uz trim mēnešiem pirms jauna patvēruma pieteikuma iesniegšanas citā dalībvalstī, minētās regulas 19. panta 2. punktā dalībvalstij, kurā ir iesniegts jaunais patvēruma pieteikums, ir noteikts pienākums pabeigt par šā jaunā pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanas procesu, pamatojoties uz šajā regulā paredzētajiem noteikumiem.

Turpinot Tiesa tāpat kā iepriekš minētajā [spriedumā Ghezelbash](#) uzskatīja, ka Dublinas III regulas 27. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka patvēruma meklētājs, ceļot prasību par pārsūtīšanas lēmumu, kas pieņemts attiecībā uz viņu, var atsaukties uz to, ka nav ievērots šīs regulas 19. panta 2. punkta otrajā daļā paredzētais noteikums.

Spriedums, 2017. gada 26. jūlijs (virspalāta), A. S. (C-490/16, [EU:C:2017:585](#)) ⁴⁵

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Regula (ES) Nr. 604/2013 – Dalībvalsts, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā starptautiskās aizsardzības pieteikuma, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm, izskatīšanu, noteikšana – Ārkārtīgi liela skaita trešo valstu valstspiederīgo, kuri vēlas saņemt starptautisko aizsardzību, ierašanās – Robežas šķērsošana, ko organizējuši dalībvalsts dienesti caurbraukšanas, lai nokļūtu citā dalībvalstī, mērķa labad – Ar atkāpi pamatota ieceļošana humānu apsvērumu dēļ – 13. pants – Ārējās robežas nelikumīga šķērsošana – Divpadsmit mēnešu termiņš, sākot no robežas šķērsošanas brīža – 27. pants – Tiesiskās aizsardzības līdzekļi – Pārbaudes tiesā apjoms – 29. pants – Sešu mēnešu termiņš pārsūtīšanas izpildei – Termiņa aprēķins – Prasības celšana – Apturoša iedarbība

2016. gadā Sīrijas valstspiederīgais A. S. šķērsoja Horvātijas un Serbijas robežu, lai gan viņam nebija atbilstošas vīzas. Horvātijas iestādes noorganizēja šīs personas nokļūšanu līdz Horvātijas un Slovēnijas robežai, lai tai palīdzētu doties uz citām dalībvalstīm un tur

⁴⁵ Šis spriedums ir minēts arī I.1.3. sadaļā "Ieceļošana teritorijā".

Kritēriji un mehānismi par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanai

iesniegt starptautiskās aizsardzības pieteikumu. Pēc tam A. S. iesniedza šādu pieteikumu Slovēnijā. Tomēr Slovēnija uzskatīja, ka, ņemot vērā to, ka pieteikuma iesniedzējs bija nelikumīgi ieceļojis Horvātijā, saskaņā ar Dublinas III regulu šīs dalībvalsts iestādēm bija pienākums izskatīt šīs personas starptautiskās aizsardzības pieteikumu. A. S. Slovēnijas iestāžu lēmumu apstrīdēja tiesā, apgalvojot, ka viņa ieceļošanu Horvātijā nevar uzskatīt par nelikumīgu un ka saskaņā ar Dublinas III regulu viņa pieteikums ir jāizskata Slovēnijas iestādēm.

Šajā kontekstā iesniedzējtiesa būtībā vaicāja Tiesai, vai attiecīgās personas ieceļošana ir jāuzskata par likumīgu vai nelikumīgu Dublinas III regulas izpratnē.

Attiecībā uz argumentiem, kurus patvēruma pieteikuma iesniedzējs var izvirzīt prasībā par pārsūtīšanas lēmumu, Tiesa nosprieda – lai apstrīdētu pārsūtīšanas lēmumu, starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs, izmantojot Dublinas III regulas 27. panta 1. punktā paredzētos tiesību aizsardzības līdzekļus var atsaukties uz to, ka ir kļūdaini piemērots tās pašas regulas 13. panta 1. punktā noteiktais atbildības kritērijs, kas saistīts ar dalībvalsts robežas nelikumīgu šķērsošanu. Tiesa – pamatojoties uz savu [2016. gada 7. jūnija spriedumu Ghezelbash \(C-63/15, EU:C:2016:409\)](#), kurā tā ir atzinusi, ka šāds pieteikuma iesniedzējs atbilstoši savām tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību var atsaukties uz vīzas izsniegšanas kritērija kļūdainu piemērošanu, – norādīja, ka minētajā spriedumā sniegtais pamatojums ir spēkā arī attiecībā uz Dublinas III regulas 13. panta 1. punktā noteikto kritēriju.

Visbeidzot Tiesa vērtēja jautājumu par to, kādas sekas pārsūtīšanas lēmuma pārsūdzēšanai ir uz to termiņu aprēķinu, kas paredzēti, pirmām kārtām, Dublinas III regulas 13. panta 1. punktā un, otrām kārtām, tās pašas regulas 29. panta 2. punktā. Tiesa atgādināja, ka abu šo normu mērķis ir ierobežot laikā dalībvalsts atbildību, kas tai ir atbilstoši Dublinas III regulai. Saskaņā ar minēto 13. panta 1. punktu dalībvalsts atbildība, kas balstīta uz dalībvalsts robežas nelikumīgas šķērsošanas kritēriju, izbeidzas divpadsmit mēnešus pēc šīs robežšķērsošanas dienas, un atbilstoši minētajam 29. pantam starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja pārsūtīšana ir jāveic sešu mēnešu laikā no dienas, kad atbildīgā dalībvalsts akceptējusi pieprasījumu, vai no dienas, kad pieņemts galīgais lēmums par pārsūdzību vai pārskatīšanu, ja tas aptur pārsūtīšanu saskaņā ar Dublinas III regulas 27. panta 3. punktu.

Pirmkārt, Tiesa atzina, ka tiesību aizsardzības līdzekļa izmantošana, lai pārsūdzētu pārsūtīšanas lēmumu, nekādi neietekmē tā termiņa aprēķinu, kas paredzēts minētajā 13. panta 1. punktā un ir viens no tajā noteiktā kritērija piemērošanas nosacījumiem. Otrkārt, Tiesa nosprieda, ka 29. panta 1. un 2. punktā noteiktais termiņš sākas tikai no brīža, kad ir pieņemts galīgais nolēmums par šo pārsūdzību, tostarp tad, ja tiesa, kuras izskatīšanā ir lieta, ir lēmusi iesniegt Tiesai lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, ar nosacījumu, ka minētajai pārsūdzībai ir apturoša iedarbība. Šis otrais termiņš attiecas uz pārsūtīšanas lēmuma izpildi un var tikt piemērots tikai tad, kad ir noteikts pārsūtīšanas princips, proti, agrākais, tad, kad pieprasījuma saņēmēja dalībvalsts ir akceptējusi uzņemšanas vai atpakaļuzņemšanas pieprasījumu.

2.2. Termiņu neievērošana

Spriedums, 2017. gada 26. jūlijs (virspalāta), Mengesteab (C-670/16, [EU:C:2017:587](#))

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Regula (ES) Nr. 604/2013 – Dalībvalsts, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā starptautiskās aizsardzības pieteikuma, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm, izskatīšanu, noteikšana – 20. pants – Noteikšanas procedūras uzsākšana – Starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniegšana – Iestāžu sagatavots ziņojums, ko saņēmušas kompetentās iestādes – 21. panta 1. punkts – Uzņemšanas pieprasījuma iesniegšanai paredzētie termiņi – Atbildības pāreja uz citu dalībvalsti – 27. pants – Tiesību aizsardzības līdzeklis – Pārbaudes tiesā apjoms

2015. gada 14. septembrī Eritrejas valstspiederīgais *T. Mengesteab* lūdza patvērumu Vācijā. Tajā pašā dienā kompetentā iestāde viņam izsniedza apliecību par viņa kā patvēruma meklētāja reģistrāciju. Ne vēlāk kā 2016. gada 14. janvārī *Bundesamt für Migration und Flüchtlinge* (Federālā migrācijas un bēgļu lietu pārvalde, Vācija; turpmāk tekstā – “pārvalde”), kas ir iestāde, kura ir atbildīga par Dublinas III regulā paredzēto pienākumu izpildi, saņēma šīs apliecības oriģinālu, tās kopiju vai vismaz galveno tajā ietvertu informāciju. 2016. gada 22. jūlijā *T. Mengesteab* tika uzklausīts pārvaldē un varēja iesniegt oficiālu patvēruma pieteikumu. Veicot meklēšanu *Eurodac* sistēmā, tomēr izrādījās, ka viņam ir noņemti pirkstu nospiedumi Itālijā. Parasti šāds pozitīvs iznākums pierāda, ka attiecīgā persona ir nelikumīgi šķērsojusi Savienības ārējo robežu, un tā sekas var būt tādas, ka dalībvalsts, kuras robeža sakrīt ar aplūkoto ārējo robežu (šajā gadījumā – Itālija), ir atbildīga par patvēruma pieteikuma izskatīšanu. Tātad 2016. gada 19. augustā pārvalde pieprasīja Itālijas iestādēm saskaņā ar Dublinas III regulu uzņemt *T. Mengesteab*. Itālijas iestāžu atbildes nesniegšana uz šo pieprasījumu ir pielīdzināma tā akceptam.

Tā kā pārvalde ar 2016. gada 10. novembra lēmumu noraidīja *T. Mengesteab* patvēruma pieteikumu un izdeva rīkojumu par viņa pārsūtīšanu uz Itāliju, viņš šo lēmumu apstrīdēja iesniedzējtiesā. *T. Mengesteab* apgalvoja, ka saskaņā ar Dublinas III regulu atbildība par viņa patvēruma pieteikuma izskatīšanu ir pārgājusi uz Vāciju. Šajā regulā ir paredzēts, ka uzņemšanas pieprasījums ir jāiesniedz ne vēlāk kā trīs mēnešu laikā no starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniegšanas dienas un ka pēc šā termiņa beigām atbildība par pieteikuma izskatīšanu ir dalībvalstij, kurā ir iesniegts starptautiskās aizsardzības pieteikums. Kā norādīja *T. Mengesteab*, pārvalde Itālijas iestādēm pieprasīja viņu uzņemt tikai pēc tam, kad trīs mēnešu termiņš bija beidzies. Šajā kontekstā iesniedzējtiesa lūdza Tiesu interpretēt Dublinas III regulu.

Pirmkārt, Tiesa atzina, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs, pārsūdzot lēmumu par viņa pārsūtīšanu var atsaukties uz aplūkotā trīs mēnešu termiņa beigšanos, pat tad, ja dalībvalsts, kas saņēmusi pieprasījumu, ir gatava šo patvēruma meklētāju

Kritēriji un mehānismi par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanai

uzņemt. Tiesa šajā ziņā atgādināja, ka Savienības likumdevējs ar Dublinas III regulu ir ne tikai ieviesis organizatoriskas normas, kas regulē attiecības starp dalībvalstīm atbildīgās dalībvalsts noteikšanā, bet arī nolēmis iesaistīt šajā procesā patvēruma meklētājus, nodrošinot viņiem citastarp tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību pret jebkādu attiecībā uz viņiem eventuāli pieņemtu pārsūtīšanas lēmumu.

Otrkārt, Tiesa konstatēja, ka uzņemšanas pieprasījums nevar tikt derīgi iesniegts vēlāk nekā trīs mēnešus pēc starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniegšanas. Divu mēnešu termiņš, kas Dublinas III regulā ir noteikts šādam pieprasījumam gadījumā, ja ir iegūts *Eurodac* pozitīvs iznākums, nav papildu termiņš, kas būtu jāpieskaita trīs mēnešu termiņam, bet gan īsāks termiņš, kurš pamatots ar to, ka šāds pozitīvs iznākums ir pierādījums Savienības ārējās robežas nelikumīgai šķērsošanai, un tādējādi vienkāršo atbildīgās dalībvalsts noteikšanas procesu.

Treškārt, attiecībā uz starptautiskās aizsardzības pieteikuma ⁴⁶ materiālo definīciju Tiesa atzina: starptautiskās aizsardzības pieteikums ir uzskatāms par iesniegtu, kad iestāde, kas atbildīga par Dublinas III regulā paredzēto pienākumu izpildi, ir saņēmusi rakstveida dokumentu, kuru izdevusi valsts iestāde un kurā apliecināts, ka trešās valsts valstspiederīgais ir lūdzis starptautisko aizsardzību, vai arī attiecīgā gadījumā – kad šī iestāde ir saņēmusi tikai galveno šajā dokumentā ietverto informāciju (nevis tā oriģinālu vai kopiju). Lai varētu efektīvi uzsākt atbildīgās dalībvalsts noteikšanas procedūru, kompetentajai iestādei ir jābūt droši informētai par to, ka trešās valsts valstspiederīgais ir lūdzis starptautisko aizsardzību. Taču nav nepieciešams, lai šim nolūkam sagatavotajam rakstveida dokumentam būtu konkrēti noteikta forma vai tajā būtu ietverti papildu elementi, kuriem ir nozīme Dublinas III regulā noteikto kritēriju piemērošanā vai, *a fortiori*, starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanā pēc būtības. Šajā procedūras posmā nav arī nepieciešams, lai jau būtu notikusi personiska saruna. Starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējiem piešķirtu noteiktu svarīgu garantiju efektivitāte tiktu ierobežota, ja ar tāda rakstveida dokumenta kā pamatlietā aplūkotās apliecības par reģistrāciju saņemšanu kompetentajā iestādē (šajā gadījumā – pārvaldē) nepietiktu, lai apliecinātu starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniegšanu. Turklāt šāda pieeja varētu ietekmēt Dublinas sistēmu, apdraudot īpašo statusu, kāds Dublinas III regulā ir piešķirts pirmajai dalībvalstij, kurā ticis iesniegts patvēruma pieteikums. Papildus tam šādā dokumentā ietvertās galvenās informācijas nodošana kompetentajai iestādei ir jāuzskata par minētā dokumenta oriģināla vai kopijas iesniegšanu šajā iestādē. Tātad ar šo informācijas nodošanu pietiek, lai starptautiskās aizsardzības pieteikumu uzskatītu par iesniegtu.

⁴⁶ Pieteikums, ar kura iesniegšanu sāk skaitīt trīs mēnešu termiņu.

Kritēriji un mehānismi par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanai

Spridums, 2017. gada 25. oktobris (virspalāta), Shiri (C-201/16, [EU:C:2017:805](#))

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Regula (ES) Nr. 604/2013 – Dalībvalsts, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm, noteikšana – 27. pants – Tiesību aizsardzības līdzeklis – Pārbaudes tiesā apjoms – 29. pants – Termins pārsūtīšanas veikšanai – Pārsūtīšanas neveikšana noteiktajā termiņā – Atbildīgās dalībvalsts pienākumi – Atbildības nodošana – Atbildīgās dalībvalsts lēmuma nepieciešamība

Irānas valstspiederīgais *M. Shiri* Austrijas tiesā pārsūdzēja sava starptautiskās aizsardzības pieteikuma noraidījumu Austrijā un pārsūtīšanu uz Bulgāriju. Bulgārija, caur kuru viņš ieceļoja Eiropas Savienībā un kurā viņš arī bija iesniedzis šādu pieteikumu, iepriekš bija piekritusi viņa atpakaļuzņemšanai. *M. Shiri* norādīja, ka atbilstoši Dublinas III regulai Austrija bija kļuvusi par dalībvalsti, kas atbildīga par viņa pieteikuma izskatīšanu, jo viņš nebija pārsūtīts uz Bulgāriju sešu mēnešu laikā no dienas, kad Bulgārijas iestādes bija piekritušas viņa atpakaļuzņemšanai.

Iesniedzējtiesa vaicāja Tiesai, vai atbilstoši Dublinas III regulai ar aplūkotā sešu mēnešu termiņa beigšanos pašu par sevi pietiek, lai izraisītu šādu atbildības pāreju starp dalībvalstīm. Tā vēlējās noskaidrot arī, vai attiecīgā gadījumā starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs var tiesā atsaukties uz šādu atbildības pāreju.

Šajā ziņā Tiesa atzina, ka tad, ja pārsūtīšana nav veikta sešu mēnešu termiņā, atbildība pilnībā pāriet uz uzņemšanas pieprasījumu iesniegušo dalībvalsti (šajā gadījumā – Austriju), un nav vajadzīgs, lai atbildīgā dalībvalsts (šajā gadījumā – Bulgārija) atteiktos uzņemt attiecīgo personu (atpakaļ). Šis risinājums ne tikai izriet no paša Dublinas III regulas teksta, bet arī saskan ar starptautiskās aizsardzības pieteikumu ātras izskatīšanas mērķi. Šāds risinājums nodrošina, ka (atpakaļ)uzņemšanas procedūras kavēšanās gadījumā starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšana tiek veikta dalībvalstī, kurā atrodas pieteikuma iesniedzējs, lai šo izskatīšanu neatliktu uz vēl ilgāku laiku.

Turklāt Tiesa konstatēja, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs var atsaukties uz sešu mēnešu termiņa beigšanos. Tas tā ir neatkarīgi no jautājuma, vai šis termiņš ir beidzies pirms vai pēc pārsūtīšanas lēmuma pieņemšanas. Dalībvalstīm šajā ziņā ir pienākums paredzēt efektīvu un ātru tiesību aizsardzības līdzekli. Tiesa šajā kontekstā precizēja, ka tad, ja sešu mēnešu termiņš ir beidzies vēlākā datumā nekā pārsūtīšanas lēmuma pieņemšanas datums, pieprasījuma iesniedzēja dalībvalsts (šajā gadījumā – Austrijas) kompetentās iestādes nevar veikt attiecīgās personas pārsūtīšanu uz citu dalībvalsti. Tām – gluži pretēji – *ex officio* ir jāveic pasākumi, kas nepieciešami, lai atzītu atbildību, kura tām ir nodota, un nekavējoties uzsāktu attiecīgās personas iesniegtā starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu.

Tiesa arī konstatēja, ka Austrijas regulējumā atzītās tiesības atsaukties uz apstākļiem, kas radušies pēc pārsūtīšanas lēmuma pieņemšanas, prasībā, kura vērsta pret šo lēmumu, ir

Kritēriji un mehānismi par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanai

efektīvs un ātrs tiesību aizsardzības līdzeklis, kas ļauj atsaukties uz pārsūtīšanas termiņa beigšanos.

Spriedums, 2017. gada 13. novembris (virspalāta), X (C-47/17 un C-48/17, [EU:C:2018:900](#))

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Regula (ES) Nr. 604/2013 – Regula (EK) Nr. 1560/2003 – Par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšana – Noteikšanas kritēriji un mehānismi – Patvēruma meklētāja uzņemšanas vai atpakaļuzņemšanas pieprasījums – Pieprasījuma saņēmējas dalībvalsts atteikums – Atkārtotas izskatīšanas lūgums – Regulas Nr. 1560/2003 5. panta 2. punkts – Atbildes sniegšanai noteiktais termiņš – Termiņa beigas – Sekas

Pamatlietas attiecās uz Sīrijas valstspiederīgo un Eritrejas valstspiederīgo, no kuriem katrs bija Nīderlandē iesniedzis patvēruma meklētāja termiņuzturēšanās atļaujas pieteikumu pēc tam, kad jau bija iesnieguši starptautiskās aizsardzības pieteikumu citā dalībvalstī (attiecinīgi Vācijā un Šveicē), turklāt Eritrejas valstspiederīgais bija ieradies konkrēti caur Itāliju (bet tur nebija konstatēts, ka viņš bija iesniedzis starptautiskās aizsardzības pieteikumu). Atbilstoši Dublinas III regulas 18. panta 1. punkta b) apakšpunktam Nīderlandes iestādes iesniedza Vācijas, Šveices un Itālijas iestādēm pieprasījumus uzņemt attiecīgās personas atpakaļ. Pēc šo pieprasījumu noraidīšanas Nīderlandes iestādes, pamatojoties uz Īstenošanas regulas Nr. 1560/2003 5. panta 2. punktu, nosūtīja Vācijas un Itālijas iestādēm atkārtotas izskatīšanas lūgumus, taču tās uz šiem lūgumiem neatbildēja vai arī atbildēja pēc šajā normā paredzētā divu nedēļu termiņa.

Lietā C-47/17 prasītājs norādīja, ka tad, ja dalībvalsts, kura ir saņēmusi atpakaļuzņemšanas pieprasījumu, termiņā uz to ir sniegusi noraidošu atbildi, no šā brīža atbildīga kļūstot pieprasījuma iesniedzēja dalībvalsts. Lietā C-48/17 pamatlietas pusēm bija strīds par to, vai atbildētāja ir vai nav kļuvusi atbildīga par prasītāja pamatlietā iesniegtā patvēruma meklētāja termiņuzturēšanās atļaujas pieteikuma izskatīšanu, ņemot vērā, ka Itālijas iestādes pēc tam, kad sākumā bija noraidījušas valsts sekretāra iesniegto atpakaļuzņemšanas pieprasījumu, noteiktajā termiņā nesniedza atbildi uz atkārtotas izskatīšanas lūgumu. Tāpēc iesniedzējtiesa vērsās Tiesā, vaicājot, vai dalībvalstij, kura ir saņēmusi uzņemšanas vai atpakaļuzņemšanas pieprasījumu saskaņā ar Dublinas III regulas 21. pantu vai 23. pantu un kura uz to ir sniegusi noraidošu atbildi šīs regulas 22. pantā vai 25. pantā paredzētajā termiņā, un kura pēc tam ir saņēmusi atkārtotas izskatīšanas lūgumu saskaņā ar minētā 5. panta 2. punktu, atbilde uz šādu lūgumu ir jāsniedz noteiktā termiņā. Tā arī vaicāja, kāds attiecīgā gadījumā ir šis termiņš un kādas ir sekas tam, ka pieprasījuma saņēmēja dalībvalsts minētajā termiņā nesniedz atbildi uz pieprasījuma iesniedzējas dalībvalsts iesniegto atkārtotas izskatīšanas lūgumu.

Atgādinājusi, ka Savienības likumdevējs pieprasījuma saņēmējas dalībvalsts veicamajām uzņemšanas vai atpakaļuzņemšanas pieteikumu izskatīšanas procedūrām Dublinas III regulā ir paredzējis obligātus termiņus, Tiesa norādīja, ka mehānisms, kurš noteikts

Kritēriji un mehānismi par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanai

Īstenošanas regulas Nr. 1560/2003 5. panta 2. punktā un no kura izriet, ka pieprasījuma iesniedzēja dalībvalsts var vērsties pie pieprasījuma saņēmējas dalībvalsts ar atkārtotas izskatīšanas lūgumu pēc tam, kad šī pēdējā ir atteikusies apmierināt tās uzņemšanas vai atpakaļuzņemšanas pieprasījumu, ir fakultatīva "papildu procedūra", kuras ilgumam ir jābūt stingri un paredzami reglamentētam. Taču, kā norādīja Tiesa, atkārtotas izskatīšanas procedūra, kuru ierobežotu vienīgi "saprātīgs" termiņš atbildes sniegšanai vai kuras ilgums nebūtu noteikts, būtu nesaderīga ar Dublīnas III regulas mērķiem, it īpaši ar starptautiskās aizsardzības pieteikumu ātras izskatīšanas mērķi.

Tāpēc Tiesa nosprieda, ka Īstenošanas regulas Nr. 1560/2003 5. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalstij, kura saņēmusi uzņemšanas vai atpakaļuzņemšanas pieprasījumu atbilstoši Dublīnas III regulas 21. vai 23. pantam, kura pēc vajadzīgo pārbaužu veikšanas pēdējās minētās regulas 22. vai 25. pantā paredzētajos termiņos uz šo pieprasījumu ir detalizēti un sniedzot pamatojumu atbildējusi ar atteikumu un kura pēc tam ir saņēmusi atkārtotas izskatīšanas lūgumu Īstenošanas regulas Nr. 1560/2003 5. panta 2. punktā paredzētajā trīs nedēļu termiņā, ir jācenšas lojālas sadarbības garā uz šo lūgumu atbildēt pēdējā minētajā tiesību normā paredzētajā divu nedēļu termiņā. Ja pieprasījuma saņēmēja dalībvalsts uz minēto lūgumu neatbild šajā divu nedēļu termiņā, atkārtotas izskatīšanas papildu procedūra tiek galīgi noslēgta un tādējādi ir jāuzskata, ka pieprasījuma iesniedzēja dalībvalsts, sākot no šā termiņa beigām, ir atbildīga par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, izņemot, ja tai vēl ir nepieciešamais laiks, lai tā varētu obligātajos termiņos, kas šai nolūkā paredzēti Dublīnas III regulas 21. panta 1. punktā un 23. panta 2. punktā, iesniegt jaunu uzņemšanas vai atpakaļuzņemšanas pieprasījumu

2.3. Pārsūtīšanas lēmuma pārbaude atpakaļuzņemšanas gadījumā

Spridums, 2019. gada 2. aprīlis (virspalāta), H. (C-582/17, [EU:C:2019:280](#))

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšana – Regula (ES) Nr. 604/2013 – 18. panta 1. punkta b) līdz d) apakšpunkts – 23. panta 1. punkts – 24. panta 1. punkts – Atpakaļuzņemšanas procedūra – Atbildības kritēriji – Jauns pieteikums, kas iesniegts citā dalībvalstī – 20. panta 5. punkts – Notiekošais noteikšanas process – Pieteikuma atsaukšana – 27. pants – Tiesiskās aizsardzības līdzekļi

Nīderlandes iestādes iesniedza Vācijas iestādēm pieprasījumu uzņemt atpakaļ divus Sīrijas valstspiederīgos, kuri bija iesnieguši pirmo starptautiskās aizsardzības pieteikumu Vācijā, tad atstājuši šo valsti un iesnieguši jaunu pieteikumu Nīderlandē. Minētās personas atsaucās uz to, ka Nīderlandē atrodas viņu attiecīgie laulātie, kuri ir starptautiskās aizsardzības saņēmēji, tomēr Nīderlandes iestādes atteicās ņemt vērā šos apgalvojumus un līdz ar to izskatīt viņu pieteikumus ar pamatojumu, ka

Kritēriji un mehānismi par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanai

atpakaļuzņemšanas procedūrā pieteikuma iesniedzējs nevar atsaukties uz Dublīnas III regulas 9. pantu.

Iesniedzējtiesa vaicāja Tiesai, vai kompetentajām iestādēm, pirms tās iesniedz starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja atpakaļuzņemšanas pieprasījumu, ir pienākums noteikt dalībvalsti, kura ir atbildīga par šīs personas pieteikuma izskatīšanu, it īpaši pamatojoties uz Dublīnas III regulas 9. pantā paredzēto atbildības kritēriju.

Šajā kontekstā Tiesa vispirms atgādināja, ka atpakaļuzņemšanas procedūru piemēro Dublīnas III regulas 20. panta 5. punktā vai 18. panta 1. punkta b)–d) apakšpunktā minētajām personām, un pēc tam apstiprināja, ka situācija, kad trešās valsts valstspiederīgais iesniedz starptautiskās aizsardzības pieteikumu pirmajā dalībvalstī, pēc tam atstāj šo valsti un iesniedz jaunu starptautiskās aizsardzības pieteikumu otrajā dalībvalstī, ietilpst šīs procedūras piemērošanas jomā neatkarīgi no tā, vai pieteikums, kas iesniegts pirmajā dalībvalstī, ir ticis atsaukts, vai arī – vai tā izskatīšana saskaņā ar Procedūru direktīvu šajā dalībvalstī ir jau sākta.

Turpinot Tiesa uzsvēra – lai gan apstākļi, ka pārsūtīšanas lēmums ir pieņemts uzņemšanas vai atpakaļuzņemšanas procedūras noslēgumā, nevar ietekmēt tvērumu Dublīnas III regulas 27. panta 1. punktā garantētajām tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību attiecībā uz šādu lēmumu, šīm abām procedūrām tomēr ir piemērojami dažādi regulējumi un šī atšķirība ietekmē to, uz kurām šīs regulas normām var atsaukties, lai šādu tiesiskās aizsardzības līdzekli pamatotu. Uzņemšanas procedūrā par pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanas procesam, pamatojoties uz Dublīnas III regulas III nodaļā paredzētajiem kritērijiem, ir centrāla loma, un dalībvalsts, kurā ir iesniegts šāds pieteikums, pie citas dalībvalsts ar šādu uzņemšanas pieprasījumu var vērsties vienīgi, ja uzskata, ka šī cita dalībvalsts ir atbildīga par šā pieteikuma izskatīšanu. Turpretī atpakaļuzņemšanas procedūrā šiem atbildības kritērijiem nav nozīmes, jo svarīgi ir tikai tas, lai pieprasījuma saņēmēja dalībvalsts atbilstu kritērijiem, kuri paredzēti vai nu Dublīnas III regulas 20. panta 5. punktā (proti, ka tā ir dalībvalsts, kurā pirmoreiz iesniegts pieteikums un kurā notiek par šā pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanas process), vai arī 18. panta 1. punkta b)–d) apakšpunktā (proti, ka tā ir dalībvalsts, kurā pirmoreiz iesniegts pieteikums un kura atbildīgās dalībvalsts noteikšanas procesa noslēgumā atzinusi pati savu atbildību par šā pieteikuma izskatīšanu).

Tiesa piebilda – to, ka atpakaļuzņemšanas procedūrā nav nozīmes atbildības kritērijiem, kas izklāstīti Dublīnas III regulas III nodaļā, apstiprina fakts, ka šīs regulas 22. pantā ir detalizēti paredzēts veids, kādā šie kritēriji ir jāpiemēro uzņemšanas procedūrā, savukārt minētās regulas 25. pantā, kurš attiecas uz atpakaļuzņemšanas procedūru, nav ietverta neviena līdzīga tiesību norma un ir vienīgi noteikts, ka pieprasījuma saņēmējai

Kritēriji un mehānismi par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanai

dalībvalstij ir jāveic nepieciešamās pārbaudes, lai lemtu par atpakaļuzņemšanas pieprasījumu ⁴⁷.

Tiesa arī uzsvēra, ka pretēja interpretācija, saskaņā ar kuru šāds pieprasījums var tikt iesniegts vienīgi, ja pieprasījuma saņēmēja dalībvalsts var tikt izraudzīta par atbildīgo dalībvalsti saskaņā ar atbildības kritērijiem, kas izklāstīti Dublinas III regulas III nodaļā, ir pretrunā šīs regulas vispārējai sistēmai, ar kuru ir paredzēts izveidot divas autonomas procedūras (proti, uzņemšanas procedūru un atpakaļuzņemšanas procedūru), kas piemērojamas dažādos gadījumos un ko regulē dažādas tiesību normas. Šī pretējā interpretācija turklāt traucētu sasniegt Dublinas III regulas mērķi novērst starptautiskās aizsardzības pieteikumu iesniedzēju sekundāro kustību, jo no šīs interpretācijas izrietētu, ka tās dalībvalsts kompetentās iestādes, kurā iesniegts otrais pieteikums, faktiski varētu pārskatīt secinājumu, kuru par pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanas procesa noslēgumā izdarījušas pirmās dalībvalsts kompetentās iestādes attiecībā uz pēdējās minētās valsts atbildību. Tā turklāt varētu apdraudēt Dublinas III regulas būtisko principu, kurš noteikts tās 3. panta 1. punktā un saskaņā ar kuru starptautiskās aizsardzības pieteikums ir jāizskata tikai vienai dalībvalstij.

Noslēgumā Tiesa atzina, ka uz Dublinas III regulas III nodaļā izklāstītajiem atbildības kritērijiem nevar atsaukties, lai pamatotu prasību, kas vērsta pret atpakaļuzņemšanas procedūrā pieņemtu pārsūtīšanas lēmumu. Tomēr, tā kā Dublinas III regulas 8.–10. pantā izklāstīto atbildības kritēriju mērķis ir palīdzēt aizsargāt bērna labākās intereses un attiecīgo personu ģimenes dzīvi, tad, ja attiecīgā persona ir iesniegusi otrās dalībvalsts kompetentajai iestādei informāciju, kas acīmredzami pierāda, ka tā atbilstoši Dublinas III regulas 9. pantā izklāstītajam kritērijam jāuzskata par atbildīgo dalībvalsti, minētajai dalībvalstij saskaņā ar lojālas sadarbības principu ir jāatzīst sava atbildība situācijā, kura ietilpst Dublinas III regulas 20. panta 5. punkta piemērošanas jomā (proti, ja atbildīgās dalībvalsts noteikšanas process pirmajā dalībvalstī vēl nav pabeigts). Līdz ar to šādā situācijā trešās valsts valstspiederīgais izņēmuma kārtā var atsaukties uz šo kritēriju, ceļot prasību par attiecībā uz viņu pieņemtu pārsūtīšanas lēmumu.

⁴⁷ Šajā nozīmē skat. arī spriedumu, [2023. gada 30. novembris, Ministero dell'Interno u.c. \(Kopējais buklets – Netieša izraidīšana\) \(C-228/21, C-254/21, C-297/21, C-315/21 un C-328/21, EU:C:2023:934\)](#), it īpaši 95.–102. punktu.

Kritēriji un mehānismi par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanai

2.4. Lēmuma par nepilngadīgā bez pavadības uzņemšanu pārbaude

Spriedums, 2022. gada 1. augusts, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Atteikums uzņemt ēģiptiešu nepilngadīgo bez pavadības) (C-19/21, [EU:C:2022:605](#))

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Regula (ES) Nr. 604/2013 – Kritēriji un mehānismi, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu – 8. panta 2. punkts un 27. panta 1. punkts – Nepilngadīgais bez pavadības, kura radnieks likumīgi atrodas citā dalībvalstī – Šīs dalībvalsts noraidīts pieprasījums uzņemt šo nepilngadīgo – Minētā nepilngadīgā vai radnieka tiesības uz efektīvu tiesiskās aizsardzības līdzekli pret noraidījuma lēmumu – Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 7., 24. un 47. pants – Bērna interešu prioritāte

Ēģiptes valstspiederīgais I, vēl būdams nepilngadīgs, Grieķijā iesniedza starptautiskās aizsardzības pieteikumu, kurā pauda vēlēšanos tikt apvienotam ar savu tēvoci S, arī Ēģiptes valstspiederīgo, kas likumīgi uzturējās Nīderlandē. Ņemot vērā šos apstākļus, Grieķijas iestādes Nīderlandes iestādēm iesniedza pieprasījumu par I uzņemšanu, pamatojoties uz Dublinas III regulas normu, kurā paredzēts, ka tad, ja tas ir nepilngadīgā bez pavadības interesēs, par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu atbildīgā dalībvalsts ir tā, kurā likumīgi dzīvo kāds attiecīgās personas radnieks, kas var par viņu parūpēties. Tomēr valsts sekretārs noraidīja šo pieprasījumu un pēc tam – atkārtotas izskatīšanas lūgumu.

Tā kā I un S savukārt arī bija iesnieguši sūdzību, valsts sekretārs to noraidīja kā acīmredzami nepieņemamu, pamatojoties uz to, ka Dublinas III regulā starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējiem nav paredzēta iespēja apstrīdēt lēmumu noraidīt uzņemšanas pieprasījumu. I un S šo lēmumu apstrīdēja *rechtbank Den Haag* (Hāgas tiesa, Nīderlande), apgalvojot, ka katram no viņiem ir tiesības iesniegt šādu pārsūdzību tiesā saskaņā ar Dublinas III regulas 27. panta 1. punktu.

Šajā kontekstā Hāgas tiesa uzdeva Tiesai jautājumus par tiesību aizsardzības līdzekļiem, kas nepilngadīgajam bez pavadības, starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējam, un tā radniekam ir pieejami attiecībā uz lēmumu noraidīt uzņemšanas pieprasījumu.

Tiesa virspalātas sastāvā atzina, ka Dublinas III regulas 27. panta 1. punkts kopsakarā ar Hartas 7., 24. un 47. pantu nosaka pienākumu dalībvalstij, kurai iesniegts uzņemšanas pieprasījums, piešķirt tiesības uz atteikuma lēmuma pārsūdzību tiesā nepilngadīgajam bez pavadības, kurš lūdz starptautisko aizsardzību, bet ne šā nepilngadīgā radniekam.

Iesākumā Tiesa atgādināja, ka, lai gan, pamatojoties uz gramatisko interpretāciju, šķiet, ka ar Dublinas III regulas 27. panta 1. punktu starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējam pārsūdzības tiesības ir piešķirtas tikai tādēļ, lai apstrīdētu pārsūtīšanas lēmumu, tā formulējums tomēr neizslēdz, ka pārsūdzības tiesības nepilngadīgajam bez pavadības tiek piešķirtas arī, lai apstrīdētu lēmumu par atteikumu apmierināt uzņemšanas pieprasījumu, kas balstīts uz Dublinas III regulas 8. panta 2. punktu.

Kritēriji un mehānismi par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanai

Lai noteiktu, vai Dublīnas III regulas 27. panta 1. punktā kopsakarā ar Hartas 7., 24. un 47. pantu ir prasīts, lai pastāvētu iespēja pārsūdzēt šādu lēmumu par uzņemšanas atteikumu, šī tiesību norma ir jāinterpretē, ņemot vērā ne tikai tās tekstu, bet arī tās mērķus, vispārējo sistēmu un kontekstu – it īpaši attīstību sistēmā, kurā tā ietilpst.

Šajā ziņā Tiesa atgādināja, ka saskaņā ar Hartas 47. panta pirmo daļu ikvienai personai, kuras tiesības un brīvības, kas garantētas Savienības tiesībās, ir tikušas pārkāptas, ir tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību, ievērojot nosacījumus, kuri paredzēti šajā pantā. Šīm tiesībām atbilst dalībvalstīm LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā paredzētais pienākums nodrošināt tiesību aizsardzības līdzekļus, kas ir pietiekami efektīvi tiesiskās aizsardzības nodrošināšanai jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības.

Attiecībā uz tās dalībvalsts noteikšanu, kas ir atbildīga par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, un Dublīnas III regulas 8. panta 2. punktā ietvertā obligātā atbildības kritērija ievērošanu Tiesa norādīja, ka nepilngadīga pieteikuma iesniedzēja bez pavadības tiesību aizsardzība tiesā nedrīkst atšķirties atkarībā no tā, vai pieprasījuma iesniedzēja dalībvalsts attiecībā uz šo pieteikuma iesniedzēju ir pieņēmusi pārsūtīšanas lēmumu vai pieprasījuma saņēmēja dalībvalsts ir pieņēmusi lēmumu, ar kuru tā noraida pieprasījumu uzņemt minēto pieteikuma iesniedzēju. Abi šie lēmumi var apdraudēt tiesības, kas nepilngadīgajam bez pavadības izriet no minētā panta, – apvienoties ar radnieku, kurš var par viņu parūpēties, līdz tiek izskatīts viņa starptautiskās aizsardzības pieteikums. No tā izriet, ka abos gadījumos attiecīgajam nepilngadīgajam saskaņā ar Hartas 47. panta pirmo daļu ir jāļauj iesniegt pārsūdzību, lai atsauktos uz minēto tiesību pārkāpumu.

Šajā gadījumā saskaņā ar Dublīnas III regulas 27. panta 1. punktu tad, ja I pēc ierašanās Grieķijā būtu devies uz Nīderlandi un tur iesniedzis savu starptautiskās aizsardzības pieteikumu un ja Grieķijas kā pirmās ieceļošanas dalībvalsts iestādes būtu piekritušas I uzņemt, attiecīgā persona būtu bijusi tiesīga iesniegt pārsūdzību tiesā par Nīderlandes iestāžu pieņemto pārsūtīšanas lēmumu, pamatojoties uz apstākli, ka viens no tās radniekiem dzīvo Nīderlandē.

Šādā gadījumā šī persona varētu efektīvi atsaukties uz to tiesību pārkāpumu, kuras tai kā nepilngadīgajam bez pavadības izriet no Dublīnas III regulas 8. panta 2. punkta. Savukārt Dublīnas III regulas 27. panta 1. punkta gramatiskas interpretācijas gadījumā pieteikuma iesniedzējam, kurš paliek ieceļošanas dalībvalstī un tur iesniedz starptautiskās aizsardzības pieteikumu, šāda iespēja būtu liegta, jo šādā situācijā nekāds pārsūtīšanas lēmums netiek pieņemts.

Tiesa secināja, ka nepilngadīgā pieteikuma iesniedzējam bez pavadības ir jābūt iespējai celt prasību tiesā saskaņā ar Dublīnas III regulas 27. panta 1. punktu ne vien gadījumā, kad pieprasījuma iesniedzēja dalībvalsts pieņem pārsūtīšanas lēmumu, bet arī tad, ja pieprasījuma saņēmēja dalībvalsts atsakās attiecīgo personu uzņemt; šai iespējai ir jābūt tādēļ, lai nepilngadīgais pieteikuma iesniedzējs bez pavadības varētu atsaukties uz minētās regulas 8. panta 2. punktā piešķirto tiesību pārkāpumu, vēl jo vairāk tāpēc, ka

Kritēriji un mehānismi par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanai

šīs tiesību normas mērķis ir nodrošināt nepilngadīgo bez pavadības pamattiesību, kas garantētas Hartas 7. un 24. pantā, pilnīgu ievērošanu.

Turpretī šīs regulas 27. panta 1. punkts pieteikuma iesniedzēja radniekam, kurš dzīvo pieprasījuma saņēmējā dalībvalstī, nepiešķir tiesības pārsūdzēt šādu noraidījuma lēmumu. Turklāt, tā kā ne Hartas 7. pantā un 24. panta 2. punktā, ne Dublinas III regulas 8. panta 2. punktā viņam nav piešķirtas tiesības, uz kurām tas varētu atsaukties tiesā, šim radniekam nevar būt tiesības pārsūdzēt šādu lēmumu, pamatojoties vienīgi uz Hartas 47. pantu.

2.5. Iespēja atsaukties uz apstākļiem, kas radušies pēc pārsūtīšanas lēmuma pieņemšanas

Spriedums, 2021. gada 15. aprīlis, État belge (Apstākļi pēc pārsūtīšanas lēmuma pieņemšanas) (C-194/19, [EU:C:2021:270](#))

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Regula (ES) Nr. 604/2013 – Par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšana – 27. pants – Tiesību aizsardzības līdzeklis – Pēc pārsūtīšanas lēmuma pieņemšanas radušos apstākļu ņemšana vērā – Efektīva tiesību aizsardzība tiesā

Trešās valsts valstspiederīgais H. A. iesniedza patvēruma pieteikumu Beļģijā. Tomēr, tā kā Spānijas iestādes bija piekritušas viņu uzņemt, viņa pieteikums tika noraidīts un tika pieņemts lēmums par viņa pārsūtīšanu uz Spāniju. Neilgu laiku pēc tam Beļģijā ieradās un tur patvēruma pieteikumu iesniedza arī H. A. brālis. Tad H. A. cēla prasību, lai apstrīdētu attiecībā uz viņu pieņemto pārsūtīšanas lēmumu, apgalvojot citastarp, ka viņu abu attiecīgie patvēruma pieteikumi ir jāizskata kopā.

Šī prasība tika noraidīta ar pamatojumu, ka H. A. brālis Beļģijā bija ieradies pēc strīdīgā lēmuma pieņemšanas un ka tāpat, novērtējot tā tiesiskumu, šis apstāklis nevar tikt ņemts vērā. H. A. iesniedza kasācijas sūdzību *Conseil d'État* (Valsts padomē, Beļģija), apgalvojot, ka ir pārkāptas viņa tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību, kādas tās izriet no Dublinas III regulas ⁴⁸ un Hartas 47. panta. Neatkarīgi no jautājuma par to, vai brāļa ierašanās faktiski varētu ietekmēt par H. A. patvēruma pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanu ⁴⁹, *Conseil d'État* ir jānosaka, vai patvēruma pieteikuma iesniedzējam ir jābūt iespējai atsaukties uz apstākļiem, kas radušies pēc tam, kad attiecībā uz viņu ir pieņemts pārsūtīšanas lēmums. Tā nolēma šajā jautājumā vērsties Tiesā.

⁴⁸ Šīs regulas 27. pants.

⁴⁹ Skat. Dublinas III regulas 2. panta g) punktā ietverto jēdziena "ģimenes locekļi" definīciju un šīs regulas 10. pantu.

Kritēriji un mehānismi par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanai

Virspalātas spriedumā Tiesa atzina, ka Savienības tiesības⁵⁰ nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kurā ir paredzēts, ka tiesa, kurā ir celta prasība atcelt pārsūtīšanas lēmumu, šīs prasības izskatīšanā nevar ņemt vērā apstākļus, kas radušies pēc šā lēmuma pieņemšanas un kas ir izšķiroši, lai pareizi piemērotu Dublinas III regulu. Citādi ir tad, ja šajā tiesiskajā regulējumā ir paredzēts īpašs tiesību aizsardzības līdzeklis, kuru var izmantot pēc šādu apstākļu rašanās – ar nosacījumu, ka šīs tiesību aizsardzības līdzeklis ļauj veikt attiecīgās personas situācijas *ex nunc* pārbaudi, kuras iznākums ir kompetentajām iestādēm saistošs.

Lai nonāktu pie šāda secinājuma, Tiesa atgādināja, ka Dublinas III regulā⁵¹ ir paredzēts, ka personai, uz kuru attiecas pārsūtīšanas lēmums, ir tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību attiecībā uz šo lēmumu un ka šim tiesību aizsardzības līdzeklim citastarp ir jāattiecas uz šīs regulas piemērošanas pārbaudi. Tiesa arī atgādināja, ka tā jau ir atzinusi, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējam ir jābūt pieejamam efektīvam un ātram tiesību aizsardzības līdzeklim, kas viņam ļauj atsaukties uz apstākļiem, kuri ir radušies pēc pārsūtīšanas lēmuma pieņemšanas, ja to ņemšanai vērā ir izšķiroša nozīme, lai Dublinas III regula tiktu pareizi piemērota⁵².

Tomēr Tiesa uzsvēra, ka dalībvalstīm nav pienākuma savu pārsūdzības sistēmu organizēt tā, lai prasība ņemt vērā šādus apstākļus tiktu nodrošināta tad, kad tiek izvērtēta pārsūdzība, ar kuru tiek apstrīdēts pārsūtīšanas lēmuma tiesiskums. Pārsūtīšanas lēmumu pārsūdzēšanas procesuālo kārtību Savienības likumdevējs ir saskaņojis tikai daļēji, un Dublinas III regulā nav precizēts, vai saskaņā ar to tiesai, kas izskata lietu, ir noteikti jāvar *ex nunc* pārbaudīt pārsūtīšanas lēmuma tiesiskumu. Tāpēc saskaņā ar procesuālās autonomijas principu šo kārtību noteikt ir katras dalībvalsts ziņā – ar nosacījumu, ka tā nav mazāk labvēlīga par to, kas reglamentē līdzīgas situācijas, uz kurām attiecas valsts tiesības (līdzvērtības princips), un ka tā nepadara praktiski neiespējamu vai pārmērīgi neapgrūtina Savienības tiesībās piešķirto tiesību īstenošanu (efektivitātes princips).

Šajā gadījumā konkrētāk attiecībā uz efektivitātes principu Tiesa norādīja, ka atcelšanas prasība – kura celta par pārsūtīšanas lēmumu un kuras ietvaros tiesa, kas izskata lietu, nevar ņemt vērā apstākļus, kuri radušies pēc šā lēmuma pieņemšanas un kuri ir izšķiroši, lai pareizi piemērotu Dublinas III regulu, – nenodrošina pietiekamu tiesību aizsardzību tiesā, jo tā attiecīgajai personai neļauj īstenot tiesības, kas tai izriet no šīs regulas un Hartas 47. panta. Tomēr Tiesa piebilda, ka šāda tiesību aizsardzība valsts tiesu sistēmā, aplūkojot to kopumā, var tikt nodrošināta, ar īpašu tiesību aizsardzības līdzekli, kas atšķiras no prasības, kuras mērķis ir nodrošināt pārsūtīšanas lēmuma tiesiskuma pārbaudi, un kas ļauj ņemt vērā attiecīgos apstākļus. Šim īpašajam tiesību aizsardzības līdzeklim tomēr ir jāgarantē attiecīgajai personai iespēja panākt, ka pieprasījuma iesniedzējas dalībvalsts kompetentās iestādes nevar to pārsūtīt uz citu

⁵⁰ Dublinas III regulas 27. panta 1. punkts kopsakarā ar šīs regulas 19. apsvērumu un Hartas 47. pantu.

⁵¹ Dublinas III regulas 27. panta 1. punkts un 19. apsvērums.

⁵² Skat. spriedumus, [2017. gada 25. oktobris, Shiri \(C-201/16, EU:C:2017:805\)](#), un [2018. gada 25. janvāris, Hasan \(C-360/16, EU:C:2018:35\)](#).

Kritēriji un mehānismi par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanai

dalībvalsti, ja apstāklis, kas radies pēc pārsūtīšanas lēmuma pieņemšanas, rada šķēršļus tā izpildei. Tam ir arī jānodrošina, ka – tad, ja apstāklis, kas radies pēc pārsūtīšanas lēmuma pieņemšanas, izraisa to, ka pieprasījuma iesniedzēja dalībvalsts kļūst par dalībvalsti, kas atbildīga par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu – šis dalībvalsts kompetentajām iestādēm ir pienākums veikt nepieciešamos pasākumus, lai atzītu šo atbildību un nekavējoties sāktu šo izskatīšanu. Turklāt šī īpašā tiesību aizsardzības līdzekļa izmantošana nedrīkst būt atkarīga ne no tā, ka attiecīgajai personai ir atņemta brīvība, ne arī no tā, ka tuvojas šā pārsūtīšanas lēmuma izpilde.

EIROPAS SAVIENĪBAS
TIESA

Pētniecības un dokumentācijas direkcija

2024. gada marts